

IMP Glasnik izdaja delavski svet sozd IMP — Industrijska montažna podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 7470 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Boris Bernetič, Miro Dražumerič, Drago Goli, Ciril Hladnik, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Janez Kržmanc, Ela Mulej, Izток Munih, Janez Rojic, Janko Siranko, Andrej Zdravec in Slavko Žagar. Tiska Ljudska pravica v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Marca bomo volili!

Sredi marca, (zaenkrat je določen datum četrtek, 11. marca) bodo v lovenskem združenem delu volitve. Vsi delavci bodo volili delegacije za zboro združenega dela v občinskih skupščinah in zboro uporabnikov v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, v IMP pa bomo volili tudi delegate v organe upravljanja in druge organe. Izjema so le nekateri novi tozdi, ki se organizirajo in bodo imeli volitve že prej (Trata, Inženirski biroji Maribor).

V IMP bomo torej združili volitve delegatov, ki nas zastopajo v občinskih skupščinah in sisih, z volitvami novih samoupravnih organov. Izvolili bomo nove samoupravne organe na vseh treh ravneh: v tozdu, delovni organizaciji in sozdu.

V tozdih oziroma delovnih skupnostih se volijo neposredno: delegati za delavski svet, za organ samoupravne delavske kontrole in disciplinsko komisijo, ki je lahko skupna tudi za več tozdov in delovnih skupnosti). Delovne organizacije bodo obile nove delavske svete delovnih organizacij in nove organe samoupravne delavske kontrole.

Na ravni sozda pa se volijo delegati za: delavski svet sozda, svet samoupravne delavske kontrole sozda, zbor Interne banke in njen odbor samoupravne delavske kontrole. V vsakem tozdu bodo izvolili po enega delegata in namestnika v delavski svet sozda, prav tako v zbor Interne banke. Svet delavske kontrole sozda in odbor delavske kontrole Interne banke pa sestavljajo po en delegat delovnih organizacij, ki jih volijo vsi delavci tozdov in delovnih skupnosti za določene delovne organizacije. Združitev volitev pa prinaša tudi določene izjeme. Listov bo mnogo, razen tega pa so razlike tudi pri volilnih pravičnicah.

Priprave na volitve so se že red časom začele in tečejo usklajeno v okviru IMP, za kar skrbijo direktorji in vodje splošno-kadrovskih služb. Naloga bo etos tem težja, saj bomo volili delegate za skupščine in naše samoupravne organe — obojim e izteka že drugi mandat in bo to treba paziti, da ne bi kandidirali istega delegata v isti organ li delegacijo trikrat zapored.

Na koordinaciji kadrovskih služb je bila sprejeta tudi pobuda, da bodo ob kandidiranju za oddilne samoupravne in politične funkcije na ravni sozda in

DO skušali upoštevati organiziranost sozda, da ne bi bilo preveč kandidatov iz iste delovne organizacije oziroma regije. Nobena skrivnost ni, da so delavskemu svetu sozda doslej predsednikovali delegati iz ljubljanskih delovnih organizacij, torej bi bilo prav, če bi zdaj prišel na vrsto kandidat iz drugih krajev, so se strinjali direktorji in vodje splošno-kadrovskih služb in menili, da se bo o tem treba dogovarjati v postopku evidentiranja in kandidiranja.

L. J.

V Ivančni gorici so 18. decembra odprli novo tovarno armatur in pred njo odkrili spomenik Viktorju Koleču, po katerem se je poimenovala delovna organizacija Livar. Na sliki: Kolečev dolgoletni sodelavec Ivan Kokal je spregovoril o liku tega pomembnega predvojnega revolucionarja. Več o slovesnosti in novi tovarni na 4. strani.

Objavljamo osnutek sklepa o razpisu volitev, ki ga bo sprejel delavski svet SOZD okrog 20. januarja 1982. To besedilo lahko delavski sveti delovnih skupnosti in delovnih organizacij ustrezno prilagodijo in oblikujejo svoj sklep.

OSNUTEK

Na podlagi 16., 24. in 32. člena statuta SOZD IMP ter 92. in 100. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v Interno banko IMP je delavski svet SOZD IMP na svoji... redni seji dne... sprejel naslednji

Sklep o razpisu volitev

I.

Delavski svet SOZD IMP razpisuje volitve delegatov v:

1. delavski svet SOZD IMP,
2. svet samoupravne delavske kontrole SOZD IMP,
3. zbor Interne banke IMP,
4. odbor samoupravne delavske kontrole Interne banke IMP.

S tem sklepom daje delavski svet SOZD IMP pobudo delavskim svetom vseh TOZD, delovnih organizacij in delovnih skupnosti v sestavi SOZD IMP, da razpišejo volitve v svoje organe upravljanja in druge organe.

II.

Volitve bodo v celotni SOZD IMP v četrtek, 11. marca 1982.

Glede na to, da bodo 11. marca 1982 v združenem delu Slove, nije tudi volitve v skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, naj se volitve v organe upravljanja in druge organe v SOZD IMP, kot splošne volitve, izvedejo na isti dan.

V kolikor volitve v združenem delu posamezne občine ne bodo 11. marca 1982, naj delavski svet TOZD (DO), ki ima sedež v tej občini, določi dan volitev v organe upravljanja in druge organe TOZD, DO, SOZD, in Interno banke IMP, na dan, ko bodo volitve v združenem delu v tej občini, vendar najkasneje na 19. marec 1982.

Volilna opravila se opravijo na način in v rokih kot je razvidno iz posebne razpredelnice, ki je sestavni del tega sklepa.

III.

Izhajajoč iz I. točke tega sklepa delavci IMP volimo delegate neposredno in tajno in sicer:

1. 41 delegatov in njihovih namestnikov v delavski svet SOZD in to:
 - vsaka enovita DO, TOZD in delovna skupnost po enega delegata in enega namestnika;
2. 11 delegatov v svet samoupravne delavske kontrole in to:
 - delavci vsake delovne organizacije (skupne vse TOZD in delovna skupnost DO) po enega delegata;

- delavci vsake enovite delovne organizacije po enega delegata;
- delavci delovne skupnosti SOZD enega delegata;
- 3. 32 delegatov in njihovih namestnikov v zbor Interne banke IMP in to:
 - vsaka članica (TOZD in EDO) po enega delegata in enega namestnika;
- 4. 10 delegatov v odbor samoupravne delavske kontrole Interne banke IMP in to:
 - delavci vsake delovne organizacije (vendar brez delovne skupnosti DO) po enega delegata.

IV.

Volilni postopek izvede volilna komisija v sestavi:

1., predsednik
2., tajnik
3., član.

Volilna komisija:

- Skrbi za zakonitost in pravočasnost izvedbe volitev,
- usklajuje postopek volitev delegatov v organe upravljanja in druge organe SOZD in Interne banke IMP,
- ugotavlja in razglša volilne rezultate,
- poroča delavskemu svetu SOZD in zboru Interne banke IMP o izidu volitev.

V.

Volilne imenike za vsako TOZD, delovno skupnost in enovito delovno organizacijo pripravi služba za elektronsko obdelavo podatkov v delovni skupnosti SOZD v dveh izvodih, najkasneje do 25. 2. 1982.

Komisije za sestavo volilnega imenika v EDO, TOZD in delovnih skupnostih preverijo in event. dopolnijo volilne imenike, preden jih objavijo.

VI.

Roki za izvedbo posameznih volilnih opravil začno teči od dneva sprejetja tega sklepa.

VII.

Ta sklep se objavi v IMP Glasniku oz. na oglasni deski v vsaki EDO, TOZD in delovni skupnosti.

Pismo odpravek tega sklepa se vroči predsedniku Koordinacijskega odbora sindikata SOZD IMP, predsedniku, tajniku in članu volilne komisije ter vodji službe za elektronsko obdelavo podatkov.

Predsednik
Delavske sveta:

Iz vsebine

● **Plansko-analitska služba pripravlja vsak mesec vrsto podatkov o našem poslovanju.** Toda potrebno je nekaj znanja, da bi lahko s pridom uporabljali te tabele. Za začetek pišemo, kaj nam lahko pove tabela o fakturirani realizaciji, ki jo vsak mesec objavljamo tudi v Glasniku.

str. 2

● **Janez Ocepek je šel delat v Irak — toda še prej je povedal za Glasnik nekaj o delu delavskega sveta in predsedstva problemske konference ZK v sozdu IMP.**

str. 3

Zahteva po 8 milijonih je pokvarila vzdušje — popravi ga lahko le resnica

Polemika o drsnih tesnilih je povzročila poslabšanje političnega vzdušja v tozdu Trati in delovni skupnosti, so ugotovili na sestanku osnovne organizacije ZK v delovni skupnosti skupnih služb delovne organizacije IKO.

OO ZK delovne skupnosti in že prej OO ZK v tozdu Trata sta zato sklenili, da je treba ves postopek v zvezi z drsnimi tesnili podrobno raziskati, vendar objektivno in nepristransko do vseh akterjev. Postopek bodo ocenili tako s pravne, kot s politične in moralne plati.

Da pa bi lahko podali objektivno oceno, je treba počakati na mnenje pravnih služb, na mnenje Strojne fakultete, ki bo podala strokovno ekspertizo o tem, kaj dokumentacija pomeni s tehnološko-inovativnega vidika in seveda te ocene ni mogoče dati, dokler je vodja skupine, ki je pripravila dokumentacijo o

drsnih tesnilih, Lado Mazovec, v bolnišnici.

Kljub dvomom v ustreznost postopka za nadomestilo avtorjem, pa doslej še ni bilo nobene argumenta, ki bi ovračal gospodarsko koristnost programa drsnih tesnil za tozdu Trata-Črpalke in jugoslovansko gospodarstvo. Zato je tudi OO ZK delovne skupnosti poudarila, da je nujno začeti s serijsko proizvodnjo in ugotovila, da avtorji normalno sodelujejo pri realizaciji tega programa.

Na 5. strani pa objavljamo nekaj pojasnil v zvezi s člankom »Kdo je izumil smodnik« v Nedeljskem dnevniku, 20. 12. 1981.

V petek, 18. decembra je bilo tradicionalno srečanje naših upokoencev. Zbrali so se v Tenu, kjer jih je pozdravil generalni direktor sozda inž. Franc Kumše (na sliki) in jim povedal, kako IMP posluje v zadnjem času. Nato so si ogledali Tenovo novo tovarno, ki je začela delati julija lani. Po ogledu tovarne so šli v Promont, kjer jim je spregovoril predsednik koordinacijskega odbora sindikata v sozdu IMP Janez Rojic. Sledilo je prijetno popoldne v obujanju spominov na leta, ko smo skupaj delali. (Foto: L. J.)

Glasnika ne sme zmanjkovati!

V zadnjem času smo v uredništvo Glasnika dobili več pritožb, da v nekaterih tozdih in delovnih skupnostih našega časopisa zmanjkuje. Priznati moramo, da smo to povzročili z zmanjšanjem naklade. Še septembra smo natisnili 9.725 izvodov Glasnika, od oktobra dalje pa smo naklado zmanjšali na okrog 7.500 izvodov. To smo morali narediti, ker v Jugoslaviji manjka rotopapirja. Opozorili ste verjetno, da so celo najbolj razširjeni dnevnik zmanjšali število strani, pa tudi mnogi interni časopisi so skrajšali obseg ali zmanjšali število strani. Naš uredniški odbor je sklenil, da je bolj primerno varčevati z zmanjšanjem naklade in se zateči k kršenju obsega kot zadnjemu sredstvu.

Smo pa rekli, da Glasnika ne sme zmanjkati za nikogar, ki bi ga želel brati. Naš namen je bil samo prilagoditi naklado resničnim potrebam, saj ni nobena skrivnost, da so včasih ostajali celi kupi Glasnika, ker smo ga pač tiskali več, kot nas je v IMP. Takih kupov, ki se valjajo po vežah, tovarniških halah in pisarnah, pa si ob sedanjem pomanjkanju papirja ne smemo privoščiti.

Res pa je v praksi težko zadržati natančno število potrebnih izvodov. Zgodi se pač, da neke številke zmanjkajo, toda časopis ne sme zmanjkati kar naprej. Zato je uredništvo dogovorjeno s kadrovskimi službami, da bomo naklado sproti povečali in zmanjševali, kakršne bodo pač potrebe. Zato se obrnite na kadrovsko službo v tozdu ali delovni skupnosti, če ste ostali brez Glasnika!

Za pot preko kadrovskih služb smo se odločili, ker večja ali manjša pošiljka za vaš toz ali delovno skupnost pomeni večji ali manjši prispevek za stroške tiska — o tem pa ne more odločati uredništvo.

Z ustrezno naklado Glasnika varčujemo papir in tudi zadržujemo stroške tiska, kar je pomembno, saj cene papirja in tiskarskega materiala vrtoglavo naraščajo. Ne bomo pa varčevali tako, da bi za Glasnik prikrajšali tiste bralce, ki bi ga želeli imeti. V uredništvu si bomo prizadevali, da bomo vedno naročili kar najbolj ustrezno naklado.

Občni zbor sindikata v Panoniji

Nekateri komunisti preslabo delajo

V petek 18. decembra 1981 je bila v IMP EDO Panonija v Murski Soboti programsko-volilna konferenca članov osnovne organizacije Zveze komunistov.

Na programsko-volilni konferenci so člani ocenili aktivnost osnovne organizacije pri reševanju perečih problemov pri doseganju letnega plana, prav tako je sekretar osnovne organizacije tov. Helmut Vidic podal oceno družbenopolitičnih in samoupravnih ter družbenoekonomskih odnosov in razmer v IMP EDO »Panonija«.

Iz poročila je razvidno, da člani osnovne organizacije, ki šteje trenutno 42 članov, z aktivnostjo nekaterih članov niso povsem zadovoljni. Še vedno so primeri, da nekateri člani neopravičeno izostajajo s sestankov osnovne organizacije.

Tovariš Vidic je nadalje ugotovil, da z zavestjo komunistov na delovnih mestih ne moremo biti povsem zadovoljni. Prepogosto se dogaja, da ostali delavci očitajo članom ZK slab odnos do dela in delovnih nalog. Člani se premalo aktivno vključujejo v razprave o problemih s katerimi se je delovna organizacija srečevala.

Pri bodočih nalogah si bodo komunisti v Panoniji morali s vsemi silami prizadevati, kot celota tako posamezniki, za dosledno izvajanje stabilizacijskega programa, izboljšanje rezultatov dela, pravilno kreiranje kadrovske politike, pravilno načrtovanje in odločanje v investicijskih vlaganjih, povečanje izvoza, boljše in kvalitetnejše informiranje in podobno.

V oceni družbenopolitičnih in samoupravnih ter družbenoekonomskih odnosov in razmer v Panoniji tov. Vidic ugotavlja da so vidni sadovi ekonomskega razvoja Panonije, če primerjamo rezultate gospodarnosti v zadnjih letih, toda lahko bi bili še boljši. Ob sorazmerno dobrih pokazateljih poslovanja, se v Panoniji srečujejo s težavami, ki so nekaterim delavcem še vedno nerazumljivi, kot je pomanjkanje dinarskih sredstev in podobno. Del krivde, da poslovanje OZD ni takšno kot bi lahko bilo nosijo tudi komunisti. Razprav in sklepov za izboljšanje težav in premagovanje težav je bilo mnogo, toda v celoti realiziran pa je bil le malo kateri.

Nadalje tov. Vidic ugotavlja, da je aktivnost članov kolektiva v samoupravnih organih v porastu. Člani teh organov so se začeli zavedati svoje vloge in pomena odločitev. Opazna je tudi aktivnost samoupravne delavske kontrole, čeravno je ta na začetku svoje mandatne dobe naletela na nekatere težave. Tudi z aktivnostjo delegacij so v Panoniji dokaj zadovoljni. Niso pa zadovoljni z odnosom do delegatov in delegacij ter njihovih stališč s strani strokovnih delavcev v občini. Tudi osnovna organizacija sindikata v Panoniji ne more pravilno zaživeti. Pojavljajo se nesklapne seje, ali je sklepčnost na robu sklepčnosti. V bodoče bo potrebno povečati vlogo sindikalne organizacije v Panoniji. Tudi z odnosi med samimi delavci niso najbolj zadovoljni. Vse preveč se rahljava z neprimernimi nastopi posameznikov.

Na programsko-volilni konferenci so člani OOOZ nato izvolili svoje novo vodstvo in s tem razrešili dosedanje vodstvo.

ANDREJ ZADRAVEC

OO ZK Panonija

Smučanje je za Panonce predrago

Na seji izvršnega odbora osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije v IMP EDO Panonija, so dne 24. decembra ponovno razpravljali o pripravah na občni zbor. Dogovorili so se, da bo občni zbor v petek, dne 22. januarja 1982. Ker občnega zbora za vse člane osnovne organizacije, teh je skoraj 700, ni mogoče organizirati, bodo na sestanku prisotni delegati in sicer iz delovnih skupin na vsaki 15 delavcev po eden, ki ga določi oziroma izbere delovna skupina. Na

občni zbor bodo vabljeni dose-danji člani izvršnega in nadzornega odbora ter predlagani na novo v izvršni in nadzorni odbor. Vabljeni pa bodo tudi vodilni delavci in predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij v OZD. Občnega zbora se bo tako udeležilo okrog 110 udeležencev.

Na seji so ugotovili, da se nekateri dosedanja člani izvršnega odbora ne zavedajo dovolj svoje odgovornosti do sodelavcev in sindikalne organizacije, saj niso opravili svoje zadolžitve s prejšnje seje izvršnega odbora in niso opravili prve faze volitev in v sindikalnih skupinah niso izvolili novega predstavnika v novem izvršnem odboru. Na žalost lahko ugotovimo, da je večina teh, ki niso realizirali, sklepa zadnje seje izvršnega odbora, ki na sejo prihajajo bolj redko. Potem ni čudno, če sindikalna organizacija v Panoniji ne more zaživeti kot bi morala, saj si člani IO sami dovolj ne prizadevajo za njeno aktivnost in vlogo in večina dela sloni le na predsedniku in nekaj članih, ostali pa samo govorijo, da sindikat ne napravi dovolj. Upajmo samo lahko, da bodo delavci izvolili v novi izvršni odbor boljše in bolj aktivne člane.

Po dnevnem redu seje so prisotni obravnavali tudi predlog udeležbe članov kolektiva na zimskih igrah sozda IMP v Kranjski gori. Na podlagi razprave je bil sprejet sklep, da se IMP Panonija ne bo udeležila IV. zimskih iger, saj je v Panoniji premalo smučarjev, ki bi se lahko udeležili zimskih iger. Drugi vzrok je pa tudi v tem, da so stroški udeležbe na igrah previsoki in bi za Panonijo pomenili preko 50.000 dinarjev. Prisotni so prav tako sprejeli sklep, da Panonija ne bo pokrila po predlogu KOS, obveznega dela stroškov organizacije zimskih iger. Stroške organizacije iger naj nosijo tisti, ki se bodo iger udeležili.

Delavec bo na dela in naloge imenovan za obdobje 4 let. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo« v 15 dneh po objavi razpisa na naslov SOZD IMP — DO IZIP Ljubljana, Titova 37. Kandidati bodo v roku 30 dni obveščeni o izbiri.

Fakturirana realizacija za 11 mesecev 1981

DO TOZD	Realiz.	Plan (10 ⁶ din)			Izvršitev			Indeks izv.			
		1981	11 mes.	november	november	11 mesecev	11 mes. 1980	LET. pl. (5:1)	pl. 11m (5:2)	pl. nov. (4:3)	izv. (3:1)
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OV - SFRJ		644.000	590.260	51.040	52.997.081	625.667.991	482.394.489	97,15	106,00	103,83	129,15
- inoz. (m)		60.000	-	-	10.220.495	51.141.168	40.627.519	85,24	-	-	125,71
KM - SFRJ		329.600	301.300	28.900	33.653.501	318.105.438	269.854.973	96,51	105,58	116,45	117,17
- inoz.		65.000	-	-	8.978.563	46.584.581	26.048.350	71,67	-	-	178,18
MK - SFRJ		393.500	362.070	35.650	39.129.823	350.087.850	295.187.732	88,97	96,69	109,76	118,18
- inoz.		42.000	-	-	5.042.383	28.827.424	1.201.883	68,64	-	-	239,88
PB Kp		12.829	11.690	1.100	3.982	4.899.705	11.474.807	38,19	41,91	0,36	125,71
SD		3.696	3.376	296	310.583	3.398.000	2.717.316	91,94	100,65	104,93	122,71
PROMONT - SFRJ		1.383.625	1.268.696	116.986	126.094.970	1.302.158.984	1.061.629.317	94,11	102,64	107,79	122,71
PROMONT - skupaj		1.550.625	-	-	150.336.411	1.428.712.157	1.129.507.465	92,14	-	-	126,71
MM - SFRJ		690.000	629.900	59.000	42.587.797	666.811.659	561.049.856	96,64	105,86	72,18	118,18
- inoz.		85.530	-	-	8.225.259	76.900.946	35.883.459	12,40	-	-	214,71
IB		72.600	66.200	6.200	5.984.390	53.864.318	49.407.098	74,19	81,37	96,52	109,76
BLISK - SFRJ		252.000	230.100	21.600	11.477.892	192.816.899	174.032.175	76,51	83,80	53,14	110,71
- inoz.		13.570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EKO - SFRJ		331.000	302.200	28.100	21.909.139	255.064.423	243.965.536	77,06	84,40	77,97	104,71
- inoz.		6.780	-	-	-	873.384	-	12,88	-	-	-
PMI - SFRJ		1.345.600	1.228.400	114.900	81.959.218	1.168.557.299	1.028.454.664	86,84	95,13	71,33	113,71
PMI - skupaj		1.451.480	-	-	90.184.477	1.246.331.629	1.064.338.124	85,87	-	-	117,71
EM - SFRJ		597.000	544.870	47.780	60.152.250	759.815.755	534.650.372	127,27	139,45	125,89	142,71
- m. brez bl. izv.		565.000	516.010	44.900	50.844.294	612.548.840	505.493.265	108,42	118,71	113,24	143,71
- m. z bl. izv.		582.000	531.550	46.240	59.334.550	747.603.934	521.197.170	128,45	140,65	128,32	143,71
- projekt		15.000	13.320	1.450	817.700	12.211.821	13.453.202	81,41	91,68	56,39	90,71
- EM brez bl. izv.		580.000	529.330	46.440	51.661.994	624.760.661	518.946.467	107,72	118,03	97,60	120,71
- inoz.		116.000	-	-	24.196.843	123.976.925	41.076.733	106,88	-	-	301,71
DVG - SFRJ		210.000	190.100	19.300	15.326.347	170.956.353	139.986.671	81,41	89,93	80,62	122,71
- inoz.		2.000	-	-	472.148	4.183.027	-	209,16	-	-	-
TEN		600.000	546.065	49.240	56.884.640	512.197.793	369.511.588	85,37	93,80	115,53	138,71
- jaki tok		344.000	313.165	28.140	37.885.671	311.104.376	202.012.966	90,44	99,34	134,63	154,71
- šibki tok		256.000	232.900	21.100	18.998.969	201.093.417	167.498.592	78,55	86,34	90,04	120,71
ISO - SFRJ		175.000	195.629	14.018	24.641.819	172.481.472	118.746.427	98,56	88,17	175,79	145,71
- inoz.		-	-	-	-	1.377.259	-	-	-	-	-
CK		24.200	22.129	1.900	2.134.992	22.553.349	17.601.407	93,20	101,92	112,37	128,71
EMOND - SFRJ		1.606.200	1.462.793	132.238	159.140.048	1.638.004.722	1.180.496.105	101,98	111,98	120,34	138,71
EMOND - skupaj		1.724.200	-	-	183.809.039	1.767.541.933	1.221.572.338	102,51	-	-	144,71
KLIMAT		358.000	323.300	35.800	15.449.037	281.564.326	266.566.029	78,65	37,09	43,15	105,71
TIO		300.000	273.000	24.300	26.079.554	252.707.667	219.379.645	84,24	92,57	107,32	115,71
PANONILJA		765.000	724.000	60.000	44.563.671	642.687.690	427.324.966	84,01	88,77	74,27	150,71
TRATA		501.900	461.000	47.000	24.888.547	363.080.635	453.641.806	72,34	78,75	52,95	80,71
ITAK		145.352	136.700	13.800	16.913.709	142.983.392	124.679.826	98,37	104,60	122,56	114,71
SKIP		353.000	335.200	29.700	27.668.649	327.453.372	383.185.327	92,76	97,69	93,16	104,71
TPKO		115.000	102.900	12.100	7.183.169	73.839.162	64.21	64,21	71,76	59,37	104,71
IKO		1.115.250	1.035.800	102.600	76.654.074	907.356.561	936.506.659	81,36	87,60	74,71	96,81
LSNL		431.000	400.472	39.553	48.258.328	437.708.467	315.954.066	101,56	109,30	122,01	138,71
HVA		133.300	123.300	10.300	16.709.164	132.864.925	133.371.841	99,67	107,76	162,22	99,67
VIPO		48.375	44.210	3.802	5.676.022	49.046.269	-	99,32	110,94	149,29	-
LEK		90.000	81.640	7.800	9.037.559	92.530.165	60.730.870	102,81	113,34	115,87	152,71
LIVAR		702.675	649.622	61.455	79.681.073	712.149.826	510.056.771	101,35	109,63	129,66	139,71
IP		470.949	420.514	40.607	35.622.970	416.923.226	342.970.010	88,53	99,15	87,73	121,71
MP		261.297	236.735	24.039	26.936.114	253.929.420	198.382.261	97,18	107,26	112,05	128,71
- SFRJ		12.500	-	-	-	1.713.270	-	13,71	-	-	-
- inoz.		732.246	657.249	64.646	62.559.084	670.852.646	541.352.271	91,62	102,07	96,77	123,71
KLIMA - SFRJ		744.746	-	-	62.559.084	672.565.916	541.342.271	90,31	-	-	124,71
KLIMA - skupaj		92.056	84.200	7.300	14.325.473	103.071.360	71.120.201	111,97	122,41	196,24	144,71
PNB		67.000	60.744	5.712	6.833.436	61.742.128	47.579.087	92,15	101,64	119,63	129,71
ZAST		165.000	150.976	14.024	10.610.147	151.002.640	155.143.452	91,52	100,02	75,66	97,31
ALCHROM		117.558	98.978	8.791	9.189.644	99.226.415	73.495.876	84,41	100,25	104,53	135,71
IC		15.297	14.042	1.365	1.477.557	15.214.150	9.791.724	99,46	108,35	108,25	155,71
IZIP		456.911	408.940	37.192	42.436.257	430.256.693	357.130.340	94,17	105,21	114,10	110,71

Mesečna analiza oz. poročilo plansko-analitske službe SOZD o izvrševanju plana fakturirane realizacije, izvoza in uvoza, o sklepanju pogodb oz. pridobivanju naročil, izplačanju osebnih dohodkov in konjunkturi, je že vrsto let glavna oblika tekočega poslovnega obveščanja širokega kroga delavcev v samoupravnih organih in strokovnih službah IMP. Del poročila, ki se nanaša na fakturirano realizacijo, se objavlja (sicer z enomesечно zamudo) tudi v našem Glasniku.

Ob tem, ko je oblikovno in vsebinsko standardna ter pregledna mesečna analiza več kot 800 delavcem, ki jo redno prejema, domača, se marsikdo včasih vpraša, kaj se v metodološkem smislu skriva za posameznim zneskom, indeksom ali koeficientom. Preprosteje povedano, rutina včasih povzroči, da nismo več gotovi, kaj določen podatek zajema, kako se posamezne kategorije obračunavajo in po kakšni metodi smo do njih prišli. Taka negotovost pa zavira razpravo o vzrokih in rezultate, ki jih skozi številke kaže analiza in o načinu, da bi te rezultate izboljšali. Zato bomo v tej in prihodnji številki v kratkem obnovili vsebinske oz. kategorialne in statistične temelje za hitrejši in natančnejši branje posameznih tabel, ki tvorijo analizo. Danes nekaj več o tabeli fakturirane realizacije.

Najprej, o pomenu tega pojma. Poslovni oz. komercialni izraz »fakturirana realizacija« je po svojem ekonomskem smislu zelo blizu pojma »bruto proizvod«, ki označuje skupno vrednost proizvodnje materialnih dobrin in storitev, ki jih podjetje zaračuna kupcem v določenem časovnem obdobju. Osnovni dokumenti so izstavljene računi oz. fakture.

K fakturirani realizaciji v metodologiji IMP ne vštevamo prodaje reprodukcijskega materiala, odpadkov in drobnega inventarja, seveda pa tudi ne prodaje osnovnih sredstev.

Fakturirana realizacija SFRJ nam pomeni tisti del bruto produkta TOZD, ki je ustvarjen v domovini, ne glede na to, ali je prodan domačemu ali tujemu kupcu. Tako v »fakturirano rea-

lizacijo SFRJ« vključujemo poleg prodaje na domačem trgu tudi celoten blagovni izvoz. Za pravočasno dostavo podatkov o »fakturirani realizaciji SFRJ« skrbijo komercialne službe v DO oz. v TOZD.

Pod »fakturirano realizacijo inozemstvo« pojmujemo bruto proizvod, ki ga ustvarijo naši delavci v tujini. Podatki o fakturirani realizaciji v inozemstvu za posamezen mesec so ocenjeni na podlagi planske vrednosti montažne ure in števila izvršenih ur v mesecu, zbira in obdeluje pa jih strokovna služba v TOZD inženiring. Ta del realizacije se vodi v posebnem knjigovodstvu za delovno enoto v tujini in zato ne pomeni direktnega prihodka v bilanci uspeha tozd. Glede na sistemske nejasnosti in pogoste

spremembe pa bo v metodologiji spremljanja investicijskih dejavnosti v tujini v kratkem času prišlo do nekaterih sprememb.

Delitev skupne fakturirane realizacije je pomembna le za montažne temeljne organizacije, ki del svojih kapacitet zaposlujejo v tujini, medtem ko taka delitev pri industrijskih temeljnih organizacijah ne nastopa.

Kako tabelo beremo? Podatke o izvršeni fakturirani realizaciji za posamezni mesec in pa o skupni letni realizaciji do konca meseca poročanja (kumulativa) v analizi primerjamo s planiranimi za isto časovno obdobje in z rezultati in istem obdobju preteklega leta. Za prikazovanje teh primerjav si pomagamo z indeksi. Če je fakturirana realizacija izvršena v skladu s planom, je in-

deks enak 100, sicer je večji ali manjši. Podobno je tudi pri primerjavah za isto (kumulativno) obdobje preteklega leta, kjer nam indeks 100 označuje, da so rezultati enaki lanskoletnim.

V tej tabeli obstaja sicer še ena vrsta primerjav, ki ni naravno izražena

Pogovor z Janezom Ocepkom o delu delavskega sveta in predsedstva problemske konference ZK v sozdu IMP

Če bi enkrat za vselej rešili vse probleme, bi družba okostenela

V torek, 8. decembra je Janez Ocepek zadnjič vodil sejo delavskega sveta sozda. Nekaj dni kasneje je namreč odpotoval v Irak, kjer bo vodil montažo na velikem projektu, ki ga izvajamo skupaj s SCT.

Še preden pa je šel, sem ga naprosil za pogovor o delu delavskega sveta in predsedstva problemske konference ZK v sozdu, dveh pomembnih organov, ki jima je v zadnjem času predsednikoval.

Vprašal sem ga, katere probleme je delavski svet v času njegovega mandata rešil enkrat za vselej, katere je sicer obravnaval pa jih še ni uspel rešiti — in slednjič, če so po njegovi oceni v IMP tudi problemi, ki nam sicer zbijajo uspešnost, vendar ne pridejo na dnevne rede sej delavskega sveta.

Najprej mi je rekel, da sem s prvim delom vprašanja ustrelil mimo cilja, ker sem spraševal o problemih, ki bi jih rešili enkrat za vselej.

»Naša družba ni taka, da bi za karkoli rekla, da je rešeno enkrat za vselej. Vemo, da razvijamo sistem samoupravne socialistične demokracije. In ker sistem teh odnosov še ni dograjen, potem niti ne moremo reči, da je določen problem rešen enkrat za vselej. Pa tudi sicer si ne znam predstavljati, kakšna bi bila družba, če bi enkrat za vselej rešila vse probleme. Mislim, da bi postala okostenela, da bi življenje v njej nekako zakrnilo.«

Toliko je rekel na splošno. Nato je še dodal: »Če pa govorimo o delu delavskega sveta, bi bilo namesto reševanja problemov bolj natančno reči, da delavski svet izpolnjuje naloge, ki izvirajo iz določenih problemov, na primer gospodarjenja in drugih. Kot sem prej rekel, delavski svet ne rešuje teh svojih nalog enkrat za vselej — čeprav je včasih tako videti, na primer, ko volimo ali imenujemo nekatere organe in podobno. Toda v bistvu delavski svet le tekoče rešuje neko problematiko — vendar samo za toliko časa, dokler nam ta problematika in nove ideje ne postavijo novih nalog. Dostikrat se namreč zgodi, da nam izvršitev ene naloge prinese dve novi.«

In nato primer, kako ni mogoče rešiti določenega problema enkrat za vselej: »Srednjeročne planske dokumente smo pripravljali lep čas. Kakor smo zastavili, bi morali eno problematiko, to je naloge na področju planiranja, rešiti vsaj za pet let. Toda že po prvem letu uresničevanja, vidimo, da so potrebni rebalansi srednjeročnega plana v mnogih tozidih.«

Zakaj?
»Ker so tozidi kljub poskusom usklajevanja vztrajali pri megalomanskih investicijskih načrtih. Teh načrtov pa danes preprosto ni mogoče uresničiti — prvič zaradi zaostrenih pogojev za investiranje in drugič, ker ne moremo živeti od kreditov. Tudi prejšnja leta smo govorili, da ne moremo v nedogled živeti na kredit — toda na čem so tozidi gradili svoje načrte? Na bančnih kreditih, na združevanju sredstev — lastnega denarja pa je bilo malo.

Zadnje čase se nekateri tozidi pritožujejo, da drugi nimajo poslušnosti za združevanje sredstev. Pri tem seveda mislijo na slab poslušnost njihovih načrtov. To očita drugim v IMP, čeprav ne izpolnjujejo niti pogojev, ki jih zdaj družba postavlja za začetek vsake investicije.

Poglejmo konkretno, tovarno klima naprav! Koliko sredstev je imel ta tozd, da bi začel z gradnjo? Koliko denarja bi šlo za zidove — in koliko bi se ostalo za opremo? Koliko bi se povečalo število zaposlenih — in vsem je treba zagotoviti minimalne življenjske standarde? Da niti ne govorimo o tem, da zaradi splošne gospodarske situacije takšna investicija ne pride v poštev.«

To je res. Res pa je tudi, da je na Vojkovi huda prostorska stiska. Bil je predlog, da bi to rešili pa OV ni hotel, sprejeti pod

svojo streho Klima Montaže. Vi ste iz OV. Zakaj ste dali negativen odgovor, čeprav je ugotovljeno, da bi bil pri vas prostor?

»Ne trdim, da to ne bi bila pomoč za reševanje problemov na Vojkovi, vendar bi o tem naredili na Črnučah novo Vojkovo. Res je, v delavnici je zdaj mnogo prostora, vendar tako ne bo dolgo. Delavnica ima trden program, prazna pa je, ker smo leto in pol v zaostanku, ker smo združevali za Irak. Toda letos in prihodnje leto se bo napolnila.«

Janez Ocepek

Vrniva se k temu, da delavski svet rešuje naloge, kot jih prinašata gospodarska in samoupravna problematika sozda. Bi si upali trditi, da jih rešuje dovolj naglo in učinkovito?

»Ne, sploh ne.«

Zakaj?

»Spominimo se samoupravnega sporazuma o združitvi v sozdu, pa samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev in temeljih plana in tudi samega srednjeročnega plana. V teh sporazumih je povedanega zelo mnogo, kako bi se morali obnašati, vendar ne delamo tako. Tako pa ne delamo, ker smo vsi omejeni — tozdovsko in občinsko, regionalno, zato v konkret-

nih situacijah ravnamo tako, kot je takrat najbolj koristno za tozd, ali tako, kot so usmerjeni občinski pritiski — naloge za uspešen razvoj sozda pa izgubljam izpred oči.

Prej naštetih akti tudi premalo jasno opredeljujejo odgovornost. V srednjeročnem planu smo dovolj natančno opredelili proizvodne usmeritve tozdov — proizvodnih in montažnih — vendar je to le na papirju. Čim tozdu zaškriplje, se začne boriti za svoj kruh in dela, vse kar more, tudi v konkurenci druge-mu. Zato bomo v IMP morali priti enkrat tako daleč, da se bomo pogovarjali o enakomerni zasedenosti vseh tozdov. Kaj bo, če bo nekdo zaradi pomanjkanja dela zabredel v izgubo? Mi vsi skupaj bomo morali ta problem reševati. Ali ni bolj pametno pomagati takemu tozdu, dokler je še čas, da se izguba prepreči. Seveda je ob tem treba tudi analizirati vzroke, ki so lahko v napačni poslovni politiki, lahko tudi v manjši delavnosti. Zelo sem proti temu, da bi podpirali nekoga, ki nima nobene perspektive — to je treba zagotoviti. Toda obenem je treba razgovoriti vsem enak kos kruha, še posebej, ker nam splošne gospodarske razmere niso naklonjene.«

Povejte zdaj, kje so po vašem mnenju tiste zadeve, kjer je delavski svet obrnil stvari na bolje?

»Delavski svet je premaknil nekaj zadev v pozitivni smeri s tem, da je zadal, naj se na kolegiju sozda usklajujejo razni konkretni problemi — med Trato in Livarno, med Trato in TEN, med TEN in ISO. Res pa se delavski svet ni dosti spuščal na področje odnosov v klimati-zaciji.

Delavski svet je spremljal tudi priprave na reorganizacijo sozda, kar se je zaključilo s sklepanjem na zadnji seji. Bilo je mnogo kritik, da oblikovanje tega predloga prepočasno napreduje. Morda je bil vzrok v tem, da je razprava predolgo potekala v krogu direk-

torjev na kolegiju, za zaprtimi vrati.

»Ne strinjam se s takim mnenjem. Noben politični organ niti samoupravni organ ni komisija za sestavljanje predlogov. Nujno je, da strokovne službe oziroma poslovodni organi sestavijo predlog, ki mora biti dovolj usklajen, da je zrel za razpravo, sicer ne more biti koristi. Če govorimo konkretno o predlogu za organizacijsko dopolnitev sozda, moramo najprej povedati, da je pobuda prišla s problemske konference ZK in je bila široko podprta v bazi. Ta pobuda v bistvu pomeni način za doseganje enotne poslovne politike, razvoja in prodaje, zato je bilo prav, da so predlog temeljito usklajevali na kolegiju. Morda bi bil postopek hitrejši, če bi bili že na začetku pripravljeni variantni predlogi. Toda pomembno je, da je kolegij izobilkoval enoten predlog, kajti če na kolegiju mnenja niso usklajena, je iluzorno pričakovati, da bo delegat dobil podporo v bazi.«

Vi torej zanikate v naši družbi precej razširjeno razmišljanje, da so samoupravljalci samo dobri direktorji pa samo slabi, tezo, da bi bilo vse idealno, če ne bi bilo zakulisnega odločanja vodilnih v ozkem krogu, če bi vse odločitve končno prišle na delavske svete in skupščino — občinske, republiške in zvezne?

»Imeli smo primere, ko sta proti določenemu predlogu ali proti neki skupni akciji le dva direktorja, morda trije. Toda največkrat se potem zgodi, da taki uspejo za svoja stališča pridobiti vse delavce v svojem krogu. Kaj potem storiti? To je bilo ključno vprašanje na naši problemski konferenci, namreč, kaj narediti s tistimi, ki imajo povsem drugačen pristop k določenim vprašanjem. Na problemski konferenci je kot predstavnik CK ZKS Vlado Klemenčič dejal, da se je potrebno v takih primerih dogovarjati, dogovarjati in še dogovarjati. S tem se ne strinjam: v ZK, mislim, da se ne mo-

remo o vseh zadevah v neskončnost dogovarjati zlasti ne, če so sprejete jasne usmeritve. V ZK se torej ne moremo samo dogovarjati — drugače velja za samoupravne organe.

Prav zdaj imamo spet primer, kjer se utegne zgoditi, da bi dobra zamisel propadla, če bi se našla dva ali trije, ki se ne bi strinjali z načrtovano akcijo. V mislih imam rešitev problema glede zemljišča v industrijski coni Moste.«

In kako je zastavljena ureditev te zadeve?

»Mislim, da dobro za vse. Elektromontaža in Klima montaža sta zdaj obremenjeni s precejšnjimi sredstvi za to zemljišče. Zato smo na zadnji seji delavskega sveta sprejeli predlog samoupravnega sporazuma, po katerem naj bi za to zemljo združevali vsi v IMP po določenem ključu — ljubljanski tozdi, ki so tu objektivno bolj zainteresirani več, drugi manj. Kaj nas vodi pri tem? Prepričuje, da bomo to zemljo zanesljivo enkrat potrebovali! Danes, ko so težki pogoji za gradnjo, se zdi, da je ne potrebujemo, toda ne smemo biti tako kratkovidni, da ne bi verjeli v boljše čase, ki bodo prej ali slej prišli, takrat bomo seveda potrebovali zemljišče in ga bomo tudi imeli toda le, če bodo vsi za to, da se združuje denar za ta namen. Tu je potreben konsenz vseh.«

Ste tudi predsednik problemske konference ZK. Kako vi kot njen predsednik gledate na dosedanje rezultate in kaj mislite, da bi morali zdaj narediti za dosledno izvajanje takrat sprejetih stališč?

»Na problemski konferenci smo se dogovorili za vrsto zadev, kako jih bomo uresničevali. Res je, premika se bolj počasi. Toda z organizacijskimi dopolnitvami sozda bomo ustvarili osnovo za enoten in skupen nastop na domačem in tujem tržišču. Zagotovljena bo perspektiva za boljšo organiziranost razvojne dejavnosti v IMP. Takrat smo precej govorili o obveščanju — in tega

smo se tudi kar dobro držali. Kot primer naj omenim, da so mariborski delegati redno poročali delavskemu svetu o poteku reorganizacije PMI. To je nova kvaliteta, saj se je prej marsikaj delalo po svoje.

Mnogih nalog s problemske konference se ne da narediti čez noč, ker so takšne narave, da terjajo določen čas. Tu pa je še dodatna težava: Neverjetna razdrobljenost. Zaradi te razdrobljenosti se tozdi ukvarjajo vsak s svojimi problemi, pa se včasih zdi, da nas družijo manj skupnih stališč, kot jih dejansko je.«

Opisali ste dosedanje rezultate problemske konference, povejte še: kako naprej!

»Da bi pospešili uresničevanje sklepov problemske konference, je njeno predsedstvo zadalžilo osnovne organizacije, naj ocenijo družbenoekonomski položaj svojih tozdov z vidika svojega povezovanja v delovne organizacije in sozdu. Na tej osnovi je treba preveriti razvojne možnosti tozdov, narediti načrt za povečanje izvoza, razmisliti, katere uvožene materiale bi lahko zamenjali z domačimi, kako bi zboljšali razmerje med proizvodnimi in režijskimi delavci. Osnovne organizacije morajo tudi preveriti učinkovitost investicij v zadnjih letih, da bi iz tega dobili...«

— Poduk?

»Ja, da bi se nekaj naučili za prihodnost.«

Zadnje vprašanje: Ko govorimo o našem IMP imam občutek neke čudne dvojnosti. Enkrat se zdi, da smo izredno dobri. Izvozni plan, recimo, smo dosegli že v prvi polovici novembra — kdo v Jugoslaviji se še lahko s tem pohvali? Spet drugič pa se zdi, da gre vse narobe, da vsak vleče na svojo stran, da si tozdi med seboj samo konkurirajo in podobno. Skratka, povsem črnobela podoba. Kakšen je IMP v resnici?

»Tisti, ki že dolgo živimo in delamo z IMP, dobro vemo, da smo bili vedno izredno kritični do raznih slabosti. To, kar smo dosegli, smo dosegli prav zato, ker smo bili vedno zelo, zelo kritični sami do sebe. Ob tem pa o drugih stvareh, o naših dosežkih manj govorimo. Verjetno o tem govorimo premalo. IMP nikakor ni tako slab, kot ga včasih kaže-mo.«

LOJZE JAVORNIK

Rokovnik nalog za volitve novih organov upravljanja in delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti

Za lažje spremljanje volilnih nalog objavljamo rokovnik volilnih opravil. Volili bomo organe upravljanja v tozidih, delovnih skupnostih, delovnih organizacijah in na ravni sozda, kakor tudi delegacije za skupščine družbeno-političnih skupnosti in sisov. (Vsi organi, ki jih bomo volili, so podrobneje naštetih v članku na 1. strani). Letos se začne postopki skoraj mesec dni prej kot pred dvema letoma, ker smo rokovnik za volilna opravila za organe upravljanja prilagodili rokovnikom, ki so sprejeti v republiki za skupščinske volitve.

ROK ZA IZVEDBO VOLILNIH OPRAVIL	NOSILEC	VRSTA VOLILNEGA OPRAVILA	OBLIKA - NAČIN	
do 15.01.	DS	razpis volitev, imenovanje volilnih komisij, imenovanje komisij za sestavo vol. imenikov (samo TOZD,DS,EDO)	sklep	TOZD, DO, SOZD, DEL.SKUP. (DO, SOZD, IB), IB
do 25.01.	IO OOS	predlaganje kandidatov po posameznih delih delovnega procesa	delni zbori delavcev	TOZD, DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), EDO
do 10.02.	IO OOS	določitev enotne kandidatne liste	kandidacijske konference	TOZD, DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), EDO
do 15.02.	volilna komisija	določitev volišč, imenovanje volilnih odborov	sklep	TOZD, DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), EDO
do 01.03.	komisija za sestavo volilnega imenika	sestava in razgrnitev volilnega imenika	objava na oglasni deski	TOZD,DS (DO, SOZD, IB), EDO
do 04.03.	IO OOS	vročitev kandidatne liste volilnim komisijam, zapisniki o delu kand. konf., vsmeni pristanki kandidatov	sklep	TOZD,DS (DO, SOZD, IB), EDO
do 03.03.	volilna komisija	potrditev kandidatne liste	sklep	TOZD,DS (DO, SOZD, IB), EDO
do 05.03.	volilna komisija	razglasitev kandidatne liste	oglasna deska, glasilo	TOZD,DO,SOZD,DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), IB
14.marca 1982		V O L I T V E		
dan volitev	volilni odbori	ugotovitev izida glasovanja	zapisnik	TOZD,DEL. SKUP. (DO,SOZD, IB), EDO
48h po volitvah (TOZD,DS), 5 dni po volitvah (DO), do 49.03. SOZD	volilna komisija	ugotovitev in razglasitev volilnega izida	zapisnik, objava	TOZD,DO,SOZD, DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), IB
do 27.3.	volilna komisija	poročilo o volilnem izidu delavskemu svetu		TOZD,DO,SOZD, DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB) IB
do 27.3.	delavski sveti	verifikacija mandatov	sklep	TOZD,DO,SOZD,DEL.SKUP. (DO,SOZD,IB), IB

Revolucionarna pot Viktorja Koleča

O liku Viktorja Koleča je spregovoril njegov dolgoletni sodelavec Ivan Kokal -Imre, ki je tudi odkril Kolečev kip pred novo tovarno. Dejal je:

»Ovekovčili ste človeka, kateri je celotno svoje dragoceno življenje čez pol stoletja, se razdaljal in delal za osvoboditev delovnega ljudstva izpod jarma kapitalizma.

Kot udeleženec velikega oktobra je bil eden od prvih, ki je prinesel iskro Leninove revolucije na naša slovenska in jugoslovanska tla.

Širil je ideje oktobrske revolucije po zasluženi domovini ter iz iskre, iz katere je zagorel plamen in se uresničil v dolgoletnem krvavem boju z režimovci in fašizmom ter dočkal končni cilj, neuvrščeno Titovo Jugoslavijo in popolno socialno in narodno osvoboditev.

V našem koroškem kotu je imel Viktor Koleča mnogo prijateljev iz vojnih časov: Prežihov Voranc, Gradišnik Matija, Ditinger Ivan itd.

1920. leta je Lovro Kuhar organiziral KP na tem področju že 1. maja, pred kongresom v Vukovaru. Na ustanovnem sestanku je kot delegat pokrajinskega komiteja KPJ prisostvoval kot instruktor Viktor Koleča iz Ljubljane. Naš delegat je na vukovarskem kongresu istega leta že prečital resolucijo, katero je napisal Prežihov Voranc. Tako je KPJ že takrat zahtevala, naj se Koroška priključi Jugoslaviji in naj se začne boj proti nasilju in raznarodovanju Slovencev, kar je še danes aktualno. Z Viktorjem Kolečem me je spoznal Prežihov Voranc že spomladi 1923. leta, ko sem bil še ključavničarski vajenec v Železarni Ravne na Koroškem. Moj ključavničarski mojster je bil Matija Gradišnik-Tiče, velik prijatelj Koleča iz vojnih časov.

Viktor Koleča je v tem času ustanavljal v vseh krajih našega območja borbene organizacije, ki so se borile za vsakodnevne pravice delovnega človeka. Organiziral je tudi ilegalne prehode iz Jugoslavije v Avstrijo, ker smo jih nujno potrebovali, da smo na smrt obsojene tovarne — politične delavce spravljali na varno, to je v ilegalo, da niso padli v roke kraljevskih krvnikov. Kanale smo potrebovali za prenašanje literature, ki se je tiskala v Avstriji, ker v Jugoslaviji to ni bilo mogoče.

Kolečeva iniciativa je bila tudi, da sta bila drugi in tretji kongres SKOJ 1923. in 1926. leta v mlinu Matije Gradišnika v Hotuljski soteski, obdani z gozdovi, ki je imel z vseh strani neopazen dohod in odhod. Koleča je pri Matiju Gradišniku vedril tudi po več dni. Da smo to zgodovinsko nalogo lahko izvršili, je Voranc zadolžil samo šest ljudi, tri skojevce in tri člane KP, ki so skrbeli za prihod in odhod delegatov ter za oskrbo prehrane in varnost. Oba kongresa sta se varno končala v zadovoljstvo vseh, ki smo sodelovali.

Viktor Koleča je bil zaposlen v Zagrebu kot kovinar na železnici, ki je bil ožji sodelavec našega velikega revolucionarja tovariša Tita in sta skupaj delovala med delavskim razredom v teh težkih časih, ko so vladali režimovci in policija.

Po bombaškem procesu 1928. leta, ko so Tita obsodili na petletno zaporno kazen, ko je Koleča njegovo borbena delo v Zagrebu nadaljeval, do 1930. leta, ko je tudi on moral zapustiti domovino in odšel v emigracijo v Rusijo in tam nadaljeval revolucionarno dejavnost. Bil je v Španiji ter se boril proti Frankovemu in italijanskemu Hitlerjevemu režimu. V španski državljanski vojni je Tito ocenil, da je borba vseh naprednih sil sveta. Jugoslavlani so poslali v Španijo skoraj dva tisoč prostovoljcev, med njimi 11 članov CK KPJ. To je bila prva borba mednarodnega značaja za življenje in smrt proti krvavemu fašizmu. Kljub temu smo izvajali velika izkustva na bojnem polju, kakor tudi na političnem, da smo našo narodno osvobodilno borbo lahko vodili Tito in komandanti Titove armade do konca zmage.

Tudi Viktor Koleča je dal svoj bogat delež v borbi z notranjim in zunanjim sovražnikom še pred svojo tragično smrtjo, ko so ga našli utopljenega v Savi blizu Zagreba leta 1946.

Slava velikemu borcu!

O življenju Viktorja Koleča je spregovoril tudi Štefan Korošec: Viktor Koleča se je rodil leta 1884 v Blagovici blizu Šentvida pri Stični, po poklicu pa je bil kovinarski delavec. Življenjska pot ga je pripeljala do ujetništva v Rusiji, kjer se je temeljito seznanil s spremembami družbenoekonomskih razmer po oktobrski revoluciji. Pridružil se je boljševikom in po prepričanju že tedaj postal komunist. Svoje revolucionarno delovanje je nadaljeval tudi po vrnitvi v domovino in se je udeležil prvega zbora Delavske socialistične stranke za Slovenijo, 11. aprila 1920 ter sopolisnik sporazuma o prenehanju socialdemokratske stranke Slovenije in združitvi v socialistično stranko Jugoslavije (komunistov) 13. aprila 1920. Prav tako pa je tudi med voditelji velike stavke železničarjev na Zaloški cesti 15. aprila 1920.

Bil je eden izmed organizatorjev partijske organizacije v Ljubljani in sekretar mestnega komiteja KPJ. Po prepovedi delovanja KPJ leta 1921 je po nalogu CK KPJ odšel na Dunaj s posebnimi partijskimi nalogami. Od marca 1923 je deloval v Zagrebu, kjer je organiziral ilegalne partijske in skojevske celice, v katerih je tudi sam aktivno sodeloval. Bil je vnet zagovornik antifrakcijskih prizadevanj v KPJ in na tej liniji deloval tudi v CK ZKJ, kamor je bil kooptiran v drugi polovici leta 1929.

Leta 1930 je bil izvoljen za organizacijskega sekretarja CK KPJ. Pred grožnjo aretacijo se je umaknil v tujino in bil v odsotnosti obsojen. Kmalu ga srečamo v Sovjetski zvezi, kjer je obiskoval mednarodno leninsko šolo v Moskvi. Ob koncu leta 1931 je moral spet v tujino, na Dunaj in kasneje v Moskvo, kjer se je zaposlil v tovarni Kaganovič. Tam si je kot sposoben delavec in odločen organizator revolucionarnega boja za pravice delavskega razreda ustvaril velik ugled. Zato nas ne more presenetiti, da je že nekoliko starejši in bolehen oktobra 1936 odšel braniti špansko republiko. S činom kapetana in z bogatimi izkušnjami se je vrnil v Sovjetsko zvezo in se spet zaposlil v zavodih Kaganovič. Med vojno je delal na radiu Svobodna Jugoslavija. Ves čas svojega revolucionarnega »izgnanstva«
pa je hrepenel po domovini, kamor se je vrnil leta 1945. Vključil se je v obnovo domovine in bil član Centralnega odbora zveze sindikatov Jugoslavije, a žal je smrt 1946. prekinila njegovo revolucionarno pot.

Inž. Drago Gustinčič piše, da je Koleča v tovarni Kaganovič užival neomejeno zaupanje, še posebej potem, ko je odkril sabotaže nasprotnikov sovjetske oblasti, ki so kvarili stroje in s tem ovirali proizvodnjo. Opravljal je zahtevne naloge. Bil je vodja kontrolne skupine za montiranje strojne opreme v glavni mehanični delavnici, kasneje pa je postal glavni mehanik v tovarni, ki je bila takrat med največjimi na svetu.

Zaradi ilegalnega konspirativnega dela komunistične partije Jugoslavije pred vojno prispevka Viktorja Koleča v zgodovini našega delavskega gibanja morda ne bo možno v celoti nikoli oceniti, vendar je na osnovi doslej zbrane arhivskega gradiva in pripovedi njegovih sodelavcev jasno, da sodi med najvidnejše aktiviste in voditelje KPJ v času diktature in da je pri tem užival veliko zaupanje drugih članov politbiroja in Kominterne, je poudaril Štefan Korošec.

Ivan Kokal ob poprsju Viktorja Koleča

Novo tovarno sta odprla delavca z najdaljšo delovno dobo v tozdu HVA Jože Čolč in Jože Izanec

V štirih letih za šestkrat večji izvoz

Glavni direktor Livarja Valentin Mendiževac je v svojem govoru najprej poudaril, da je tako za Livarjev kolektiv kot za občino Grosuplje slovesen trenutek, ko odpirajo novo tovarno in poimenujejo delovno organizacijo po Viktorju Koleču. Ne le spomenik pred objektom, pač pa tudi spomenik poln življenja in dela, to je nova tovarna, bo opozarjal na človeka, ki je postavljaj temelje današnje stvarnosti že pred 60 leti.

Tovarno smo zgradili v času, ko številne organizacije združene dela poslujejo na meji rentabilnosti, ko se bore z nelikvidnostjo in delavci prejajo nizke osebne dohodke, je nadaljeval Mendiževac. Gledano skozi te

ob novi prireditvi čestital član predstva CK ZKS Štefan Korošec.

Ko je spregovoril o stabilizacijskih prizadevanjih — poudaril je, da je stabilizacija nujna naloga, ki jo moramo opraviti — je

opozoril, da je pogoj zanjo korenita sprememba dela in miselnosti. Stabilizacijo bomo dosegli le z mobilizacijo vseh ljudi. V vseh delavcih se mora okrepiti spoznanje, da je stabilizacija naša prva dolžnost in pravica. To pa pomeni, da moramo v prihodnje bolj delati, bolj izkoriščati stroje, bolj smotno trošiti ustvarjeni dinar. To pomeni tudi, da se moramo s problemi spopadati bolj odločno in bolj organizirano.

Kot vsi vemo, delavec zaradi vplivov od zunaj, še vedno ne odloča o celotnem dohodku, ki ga ustvari, je nadaljeval Korošec in poudaril, da je boj za stabilizacijo hkrati boj za uresničitev ustavno opredeljenih delavčevih pravic pri delitvi ustvarjenega dohodka.

Naša prihodnost je v naših rokah, je poudaril Korošec — od nas samih, od naših željev je odvisen jutrišnji dan. Skrb za jutri pa se mora že danes odražati kot naš odnos do dela in nedela, prizadevanje, da bolje izkoristimo stroje in kadre. Jasno nam mora biti, da se bomo s težavami še

Odlikovanja za livarjeve delavce

Predsedstvo SFRJ je odlikovalo 7 delavcev delovne organizacije Livar Ivančana. Svečana podelitev je bila 31. 12. 1981 v novih prostorih temeljne organizacije Tovarne armatur v Ivančani. Podelitve so se udeležili tudi predstavniki grozupeljske občine s predsednikom občinske skupščine Janom Lesjakom, ki je odlikovanja tudi podelil.

Zbranim je spregovoril predsednik delavskega sveta delovne organizacije Franc Kastelic, ki je med drugim dejal:

Vaše zadovoljstvo ob visokem družbenem priznanju je tudi praznik delovne organizacije, v katero ste vložili največ. Vse rezultate v delovni organizaciji pa so dosegli delavci in prav vsem gre zahvala in čestitke za doseženo.

Odlikovanja so prejeli: Red dela s srebrnim vencom: Jože Tihle, Rudi Hribar, Jože Mravlja, Alojz Kastelic, Vera Kastelic in Martin Kus. Medaljo zaslug za narod: Andrej Rode.

Valentin Mendiževac

Štefan Korošec

Nadaljevanje na 6. strani

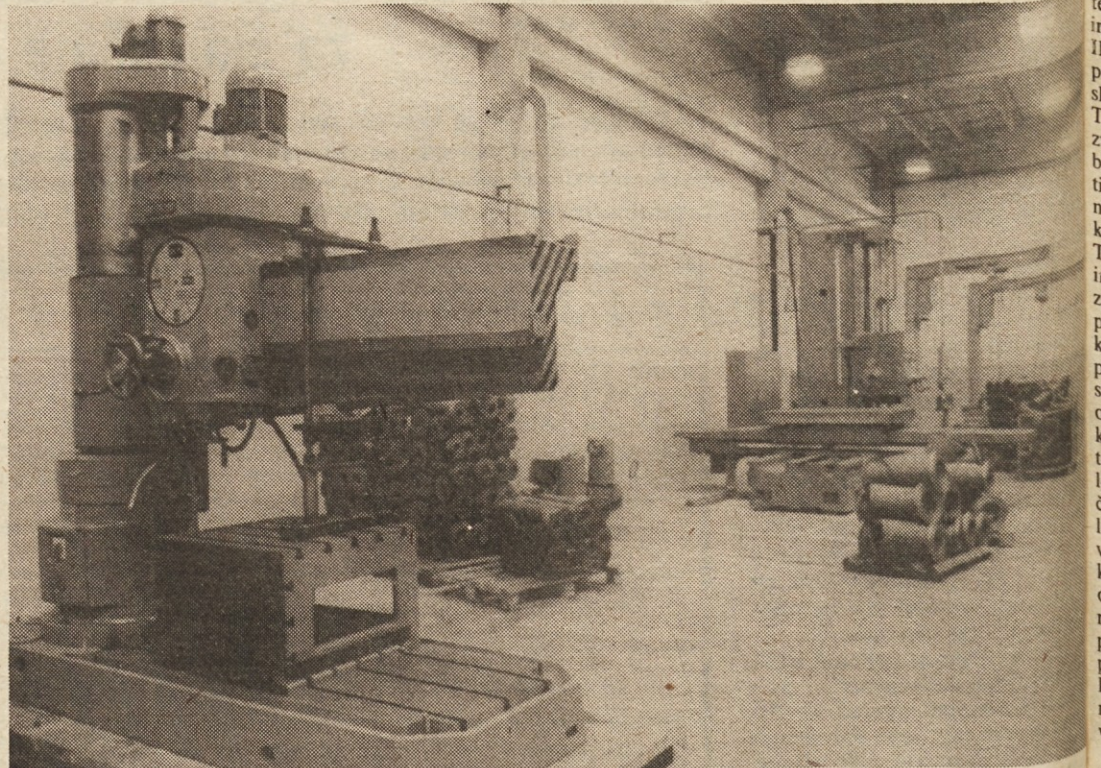
družbene kriterije je otvoritev tovarne armatur velik napredek za naš kolektiv, za SOZD IMP in gospodarstvo občine Grosuplje.

Nato je orisal zgodovino delovne organizacije Livar, ki je nastala 1. 1. 1978. Od 1977 do 1981 se je število delavcev povečalo za 85 %, celotni prihodek za 343 %, dohodek za 360 %, izvoz pa kar za 629 %. Lani so ob samo 1 % več zaposlenih povečali celotni prihodek za 35 %, dohodek za 45 %, sredstva za osebne dohodke za 31 %, poslovni sklad za 150 %, amortizacijo za 39 % in izvoz za 31 %, tako, da kar 30 % celotnega prihodka ustvarijo z izvozom, cene vseh njihovih izdelkov pa so pod kontrolo Zvezne skupnosti za cene. Delovna organizacija Livar je dosegla plan celotnega prihodka, dohodka, akumulacije in izvoza za lansko leto že novembra.

Nova tovarna armatur pa bo omogočila še večje dosežke, tako za leto 1982 načrtujejo, da bodo ustvarili za 40 % več celotnega prihodka za 50 % več dohodka, izvoz pa da bodo povečali kar za 70 odstotkov. Število delavcev bodo povečali le v novi tovarni, tako da se bo Livarjev kolektiv povečal za 10 %.

Ko se je zahvalil vsem, ki so prispevali k izgradnji te tovarne, je Valentin Mendiževac dejal, da je ta objekt »skromen prispevek k reševanju naše težke gospodarske situacije in h krepitvi izvoznih sposobnosti, pa vendar smo prepričani, da to ni osamljen primer. Prepričan sem, da bomo s skupnimi naporimi in prizadevanji vseh delovnih ljudi in njihovo visoko zavestjo, ki smo jo dokazali v neštetih akcijah, uspešno premagali vse težave.

V imenu širše družbene skupnosti je Livarjevemu kolektivu

Proizvodnja v novih prostorih tovarne armatur se je začela že pred uradno otvoritvijo, čim so 16. novembra dobili uporabno dovoljenje.

Livarjev direktor Valentin Mendiževac je poudaril, da so se že v pripravi na gradnjo zavedali, da nova tovarna lahko izpolni obete le, če bodo osvojili tudi primerne proizvode, ki jih bodo v njej izdelovali. Njihovo glavno železo v ognju so medprirobnici zaporni in regulacijski ventili oziroma lopute. Gre za izdelke, ki jih v Jugoslaviji ni doslej nihče izdeloval, so pa nujni za precizno regulacijo in zlasti za daljinsko

upravljanje, kjer klasični zasuni odpovedo. Livar začenja izdelovati ta program v dogovoru z ameriškim proizvajalcem Keystonom in Metalko, ki je doslej uvažala ta program. Patent za medprirobnice lopute je potekel že pred 15 leti, zato je firma Keystone pristala, da lahko Livar izdeluje in prodaja (tudi izvažajo) te izdelke brez omejitev — s tem, da bodo od njih še naprej kupovali tiste artikle, ki jih sami ne bodo proizvajali.

Metalka je prevzela prodajo medprirobnicega programa in se zavezala, da bo takoj odkupila za 60 milijonov dinarjev teh izdelkov. V Livarju si obetajo, da bo Metalka prek svojih predstavništva v tujini njihove izdelke tudi izvažala. O čvrstih odnosih priča tudi to, da bo Metalka vložila okrog 5 milijonov dinarjev v osvajanje orodij za ta program. Po drugi strani pa Livar ni vezan izključno na Metalko, pač pa lahko prodaja tudi sam, če dobi ugodnega kupca — s tem, da pripada v takem primeru Metalki nekaj provizije.

Je pa ena težava. V tovarni manjkata še dva stroja — in to ravno dva visokoproduktivna namenska avtomata za proizvodnjo loput. Livar je Metalskemu zavodu Tito Skopje že na začetku gradnje, spomladi 1980, nakazal ves denar za oba stroja po takratni ceni, kasneje je doplačal še 20 % podrazitve, vendar proizvajalec kljub temu ni dobavil strojev niti septembra, kot se je obvezal s pogodbo, niti jih ni še do danes. Na sliki: Nova oprema — spredaj radialni vrtni stroj, zadaj horizontalni rezkalno-vrtni stroj.

Nedeljski dnevnik je vprašal: »Kdo je izumil smodnik?«

Odgovori na vprašanja o zgodovini inovacije drsnih tesnil

Nedeljski dnevnik je 20. decembra lani objavil pogovor z obrtnikom Urbanom Krajnikom (pravzaprav neke vrste odgovor na članek »Trda skorja inovacijske kruha« — Nedeljski dnevnik, 29. novembra 1981). Obrtnik Krajnik, kooperant tozda Trata piše, da za ta tozda skoraj šest let izdeluje drsna tesnila, da to ni nič novega in nasploh očita tozdu nekorekten poslovni odnos. Sodili smo, da tako pisanje terjaja pojasnilo in smo zastavili prizadetim nekaj vprašanj. Odgovore objavljamo v celoti.

Spoštovani tovariš Gazvoda!
Zastavljam vam naslednja vprašanja:

1. Kakšni so poslovni odnosi med Trato in obrtnikom Krajnikom? Ali s tem, ko ste nehali naročati drsna tesnila pri njem, ne da bi odpovedali pogodbo, niste kršili pogodbenih določil?

2. Ali dejstvo, da ste nehali naročati drsna tesnila pri Krajniku, pomeni, da boste ta artikel začeli izdelovati sami na podlagi novega know-howa?

3. V čem se razlikujejo artikli, ki jih izdeluje Krajnik od novega proizvodnega programa, ki ga je pripravila skupina štirih avtorjev?

»1. Za razjasnitev vprašanja poslovnih odnosov med TOZD TRATA in obrtnikom Krajnikom menim, da je zelo umestno razsvetliti na kratko mesto in splošne poslovne odnose s kooperanti tako v družbenem kot v privatnem sektorju, ki jih TOZD ima oz. jih je imela.

Proizvodni program TOZD TRATA kot vam je znano obsega proizvodnjo regulacijskih naprav in črpalk za sisteme ogrevanja, prezračevanja in klimatizacije. Vsi ti proizvodi so idejna last TOZD oz. razviti v TOZD ali če hočete drugače je TOZD nosilec tovrstne proizvodnje in jih takšne kot so ne izdeluje nihče v SFRJ. Izjema je le program VA in G črpalk, ki jih proizvajamo po licenci firme Speck v kooperaciji z omenjeno firmo. Omenim naj, da TOZD proizvaja preko 600 različnih (vključno z razlikami v dimenziji) proizvodov, ki so sicer tipizirani v posameznih proizvodnih podprogramih.

Tako široka in heterogena proizvodnja, za katero danes proizvajamo več kot 1700 polizdelkov in vgrajujemo okrog 2000 kupljenih repromaterialov in pri kateri nastopajo najrazličnejši strojni, električni, elektromehanski in elektronski elementi, zahteva tudi posebne tehnološke postopke v ciklusu proizvodnje. Naj odkrito povem, da me osebno velikokrat razjezijo mnenja in trditve, da je TRATA le tovarna armatura oz. da se pri nas vrši le proizvodnja na osnovi tehnike odrezavanja. To nikakor ni res in tudi ne more biti res, če zaradi vsebine samega programa. Res je sicer, da so dosedanja vlaganja v opremo na lokaciji Jožeta Jame bila usmerjena v veliki meri v reševanje problemov tehnike odrezavanja in da danes imamo tovrstno najboljšo opremo v IMP, vendar tudi v druge proizvodne postopke, ki nam izdeluje elektronske naprave, sicer last TOZD TRATE. Ker je TOZD TEN za proizvodnjo elektr. naprav že opremljen, bi bila znotraj IMP nes pametna politika investiranja v podobno proizvodnjo na dveh koncih. Poleg omenjene kooperacije proizvodnje s TOZD TEN do dokončnega artikla pa imamo še vrsto drugih, vendar samo za določene faze dela, ki se odvijajo preko delovnih nalogov. Predmet kooperacije so tiste faze dela ali kooperacije ali če hočete tehnološki postopki, za katere nismo tehnološko opremljeni, oz. za katere nimamo kapacitet v zadostni meri. Danes so to večinoma izdelava orodij in modelov, razni postopki površinskih zaščit, izdelava lesene embalaže, izdelava zobnikov ipd. Omenim naj, da je vprašanje proizvodnje doma oz. v kooperaciji povezano nemalokrat oz. največkrat s politiko investicij in rentabilnostjo teh investicij. Stalna praksa zadnjih 7 let pa je, da samoupravno izvoljena komisija za izbiro kooperantov odloča o izbiri kooperanta na osnovi pridobljenih ponudb vsaj treh potenc, kooperantov.

V zvezi z vprašanjem odnosov s kooperantom pri proizvodnji DT naj omenim, da smo s to proizvodnjo začeli pred cca 7 leti. Takrat smo namreč pričeli tudi s proizvodnjo centrifugalnih črpalk CL, CB in AV, BV pri katerih se za tesnenje uporabljajo DT izvedbe hardmetal — hardmetal. Skoraj dve leti smo DT uvažali iz zah. Nemčije (firma Hecker). Prevelika uvozna odvisnost (že tedaj smo plačevali po cca 70 DM za kos) je pripeljala do domače proizvodnje. Ker za tovrstno proizvodnjo nismo bili v celoti tehnološko opremljeni doma smo se posluževali vrsto let tudi kooperantskih storitev preko delovnega naloge in sicer peskanje in lotanje obrobov CG in CN pri IEVT in kasneje pri Geološkem zavodu Ljubljana, lepanja obrobov po naši dokumentaciji in naših tehnoloških postopkih pri zasebnem kooperantu tov. Krajniku in navijanja vzmeti pri

podjetju Sigma Ptuj. Druge faze proizvodnje pri DT so potekale doma. Iz navedenega je torej razvidno, da je tov. Krajnik za TOZD opravljal le fazo lepanja kot eno izmed delovnih operacij v proizvodnem ciklusu izdelave CT oz. črpalk CL, CB, AV in BV. Kdo je bil nosilec tovrstne proizvodnje je torej očitno in so vsakršne drugačne izjave zlonamerne in lažne.

Ali je bila tedaj pred 6 — 7 leti podpisana pogodba, kakšna je vsebina pogodbe meni kot direktorju TOZD do danes ni znano. Omenim naj le to, da zadnji dve leti in pol ni bilo nobene posebne pogodbe, ki naj bi tudi prinašala odpovedne roke. Torej ne gre v nobenem primeru za kakršnokoli kršitev pogodbenih določil.

2. Vprašanje, zakaj smo prenehali naročati faze lepanja DT pri tov. Krajniku je povezano z odločitvijo o dokončni osvojitvi vseh faz proizvodnega postopka DT doma, razen faze navijanja vzmeti. Geološki zavod Ljubljana, ki nam je dolga leta opravljal storitve lotanja in peskanja obrobov ni imel več prostih kapacitet za te storitve in vsled tega smo se odločili še v letu 1979 za nakup visokofrekvenčnega generatorja. Priznati moramo, da so nam pri nakupu tovrstne opreme s tehnične strani zelo pomagali strokovni delavci Geološkega zavoda, celo do vpeljave preizkusne proizvodnje. Napravo smo kupili pri IEVT Ljubljana in sicer za lotanje omenjenih obrobov DT, lotanje zaščitnih tulj pri temp. tipalnih TTu in TT ter zaščitnih cevi pri termostatih temperaturnih regulatorjev brez pomožne energije.

Investicija je bila v celoti rentabilna hkrati pa tudi odpravila ozko grlo v procesu proizvodnje.

Omenim naj še to, da peskalnega stroja do danes še nimamo, da pa je naročen pri GOSTOL Nova Gorica. Istočasno smo reševali tudi problem lepanja, vendar zaradi uvoznih restrikcij omenjene opreme nismo mogli nabaviti.

Decembra leta 1979 je sledila že znana ponudba avtorjev za druga področja aplikacij DT, ki je prinašala tudi načrte za izdelavo strojev za lepanje. Na osnovi teh načrtov smo v lastni orodjarni izdelali 4 stroje in začeli z delovnimi operacijami lepanja doma. S tem smo prenehali naročati tovrstne usluge pri dosedanjem kooperantu. Omeniti pa velja, da so se količine DT, ki smo jih potrebovali za proizvodnjo lastnih črpalk zaradi zmanjšane plasmaja črpalk tudi občutno zmanjšale.

3. Nov proizvodni program, ki ga je pripravila skupina štirih avtorjev, prinaša novo področje aplikacij CT ali drugače rečeno ne gre za DT, ki smo jih že uporabljali za črpalke CL, CB, AV in BV v izvedbi hardmetal — hardmetal (SM 33/43-H, SM 26/33, SM 16/23), ampak tudi za druge kombinacije materialov in drugačne izvedbe. Nenazadnje gre za sistematični prikaz uporabe DT za tesnenje različnih strojnih agregatov in ne samo črpalk IMP. Zato je tudi skupina pripravila komplet osnutek JUS standarda. Vodilo pri novem predlogu je takojšnja zamenjava uvoznih drsnih tesnil pri jugoslovanskih potrošnikih različnih kombinacij materialov in izvedb in sicer brez konstrukcijskih posegov in sprememb konstrukcij obstoječih agregatov v SFRJ. (Gre torej za takojšnjo zamenjavo uvoznih artiklov).

Prav tako pa predlog prinaša kot drugo področje nov sistematičen prikaz DT (osnutek JUS) na osnovi katerega bi se domača industrija preusmerila s konstrukcije sprejemami agregatov na ustreznejše in cenejša tesnila.

V nobenem primeru torej ne moremo govoriti o razliki med DT, ki naj bi jih proizvajal tov. Krajnik in predlogom. Naj ponovim, da je tov. Krajnik za TOZD opravljal le določeno fazo — to je lepanje hardmetal — hardmetal obrobov in da nam ni v celoti izdeloval tesnil. Novi predlog prinaša nove izvedbe in nova področja aplikacij DT. V kolikor pa je določena oprema uporabljiva za že obstoječo proizvodnjo za izdelke IMP in nove izdelke za druge potrošnike kot je to primer pri lepanju (razlika so drugačni abraziivi) pa ne moremo govoriti o že znani stvari.

Na koncu naj omenim tudi to, da ne gre pri novem predlogu za izum, ki bi ga bilo možno patentirati, da gre pa za prenos znanja v SFRJ ter zadovoljevanje vseh potreb SFRJ za lastno proizvodnjo oz. nadomestitev uvoza.

BORIS GAZVODA

Spoštovani tovariš Slanovec!
Zastavljam vam naslednja vprašanja:

1. Obrtnik Urban Krajnik trdi, da se je pred dobrimi šestimi leti seznanil z vami in od vas odkupil stroj za izdelavo drsnih tesnil. Opišite prosim, kako je potekalo naše sodelovanje s Krajnikom in kakšen stroj ste mu prodali?

2. Krajnik nadalje navaja, da ste za drsna tesnila že dobili nadomestilo za inovacijo. Ali je to res? Če je kolikor, kdaj in koliko denarja ste dobili za nadomestilo. V čem so se razlikovale vaše posamezne inovacije pri razvoju drsnih tesnil in kakšne novosti prinaša najnovejša inovacija skupine avtorjev, v kateri ste sodelovali?

3. V čem se razlikujejo izdelki, ki jih je 6 let proizvajal Urban Krajnik in izdelki, ki so predmet know-how skupine štirih avtorjev? V čem se razlikuje proizvodni postopek Krajnika in novi know-how? V čem se razlikuje oprema, ki jo ima Krajnik in oprema, ki ste jo konstruirali vi?

Dodatno sem tov. Slanovec poslal še eno vprašanje:

4. Ali ste v času dela na drsnih tesnilih poznali prospekte, tehnično dokumentacijo ali kakršen koli drug material v zvezi z drsnimi tesnili, ki je izviral — bodisi neposredno ali posredno — iz delovne organizacije Tehnionion? Če ste kakšno gradivo poznali, ali ste ga tudi uporabljali pri razvoju know-howa za drsna tesnila.

Aleksander Slanovec je v spremnem pismu zapisal, da sta pojasnila k zastavljenim vprašanjem napisala skupaj s sodelavcem Dušanom Kalanom, s katerim enakopravno delita moralne avtorske pravice predmetne inovacije.

»Na osnovi pobud, s katerimi je TOZD TRATA začela že v začetku sedemdesetih let reševati probleme deviznih sredstev za uvoz reproducijskega materiala, sva se takrat tudi midva vključila v to akcijo. Med drugimi prispevki k temu sva na osnovi samoiniciativnega predloga obvestila TOZD TRATA, da bi bila sposobna izdelati lastni know-how za serijsko proizvodnjo drsnega tesnila, katerega je takrat TOZD TRATA uvažala za potrebe serijske proizvodnje črpalk serije CT. Strokovni kolegij je z interesom sprejel najin predlog, saj je takrat predstavljala devizna vrednost za uvoženo tesnilko eno od glavnih pozicij v spisku uvoženega repromateriala. Preden sva dala TOZD TRATI dokončni predlog, sva z lastnimi raziskavami, katere sva opravila v lastni režiji, potrdila pravilnost najinega predhodnega predloga. Tako je prišlo v 1. 1974 do podpisa pogodbe za odkup tehniške inovacije, know-how za drsno tesnilo tipe SM 3343-H in v 1. 1976 še za tipa SM 2633-H in SM 1623-H. Te tri tipe tesnil je TOZD TRATA od takrat in v nadalje proizvajala za lastne potrebe proizvodnje črpalk serije CT.

Ocenjujemo, da je TOZD TRATA v tem obdobju prihranila približno 2 Mio DM in zmanjšala lastno ceno črpalk, saj je bila najina izvedba drsnih tesnil v povprečju za 30 % cenejša od uvoženih. Skupna odškodnina, katero sva prejela za triletno proizvodnjo, je znašala 300.000 din, kar predstavlja eno tisočinko od ocenjene prihodka, ki ga je imela TOZD TRATA do danes iz naslova drsnih tesnil. Velika prednost najinega projekta pa je bila tudi v tem, da takrat TOZD TRATI ni bilo potrebno v serijsko proizvodnjo vložiti nobenih investicij. Avtorja pa sva se poleg ostalih materialnih pravic, ki bi nama pripadale po samoupravnih sporazumih, odpovedala tudi odškodnini v višini 50.000 din, katero sva namenila TOZD TRATI za pospeševanje stabilizacijskih ukrepov.

S tem je postala TOZD TRATA izključni lastnik materialnih pravic pri izkoriščanju know-how-a v proizvodnji, nama pa so ostale z zakonom zajamčene avtorske moralne pravice. Eden od pogojev, ki nama ga je TOZD TRATA postavila pred podpisom pogodb, pa je bil, da organizirava kooperante za vse tiste tehnološke faze dela pri serijski proizvodnji drsnih tesnil, za katere TOZD TRATA nima potrebne opreme. Med te smo uvrstili naslednje: trdo, induktivno lotanje, izdelava vzmeti iz nerjavečega jekla in lepanje drsnih površin tesnilke. Na osnovi te zadolžitve sva med drugimi navezala stike tudi s privatnim obrtnikom Urbanom Krajnikom, ki je bil takrat že kooperant TOZD TRATE, vendar na drugih področjih dela. Omenjeni obrtnik je pristal, da bo opravljal kooperacijo za tehnološko fazo lepanja in matiranja, vendar pod pogojem, da avtorja pričrva njegovega delavca na ta dela. Pripravljen je bil tudi investirati v strojno opremo za ta namen. Na

osnovi najin角度 postopkov in postopkov kontrole kvalitete sva to obvezo tudi izvršila. Urban Krajnik pa se je s pogodbo napram TRATI obvezal, da teh postopkov v druge namene ne bo izkoriščal. Urban Krajnik je v končni fazi dal TOZD TRATI ponudbo za kooperacijo (lepanje in matiranje) dne 12. 12. 1974 za 150 din po kompletu, s čemer je bila tudi najina zadolžitev napram TOZD TRATI izpolnjena.

Ker je bil omenjeni privatni obrtnik takrat pripravljen investirati v strojno opremo, s katero takrat še ni razpolagal, sva avtorja na osnovi predhodne odobritve s strani TOZD dala temu na razpolago prospekti material za stroje za lepanje in ponudbo firme Peter in Wolters za stroj tipe FL 3 (ponudba št. 75-1298, cena DM 6.350). Kot alternativo temu pa sva mu ponudila tudi možnost, da mu izdelava načrte za podoben stroj enakih karakteristik, v kolikor je zainteresiran, da si tak stroj izdelava sam za dinarska sredstva. Urban Krajnik se je takrat odločil za lažjo pot in je šel v nabavo stroja tipe FL 3 iz uvoza. Ker sva vedela, da je postopek uvoza stroja sorazmerno dolg, na TOZD TRATI pa je serijska proizvodnja na drugih tehnoloških fazah že stekla, sva Urbanu Krajniku odstopila brezplačno včasno uporabo najino provizorično ploščo za lepanje, katero sva si v lastni režiji izdelala v namen aplikativnih raziskav in določanja tehnoloških postopkov lepanja in matiranja. Na tej napravi je bila tudi uspešno opravljen faza preizkusne serije 50 km. drsnih tesnil. Ker je bila najina funkcija s tem v zvezi zaključena, so nadaljne funkcije v zvezi s serijsko proizvodnjo prevzele odgovarjajoče službe TOZD TRATA. To je kratak opis poteka del v zvezi z organizacijo serijske proizvodnje drsnih tesnil v TOZD TRATI, sedaj pa še nekaj opomb k izjavam Urbana Krajnika v članku »Kdo je izumil smodnik«, ki je izšel v Nedeljskem dnevniku dne 20. 12. 1981:

— ker je TOZD TRATA izključni upravičenec, da materialno izkorišča tehniško inovacijo za drsna tesnila tipe SM 3343-H, SM 2633-H in SM 1623H, midva pa sva izključna lastnika moralnih pravic te inovacije, Urban Krajnik težko krši naše pravice s trditvijo, da on že 6 let izdeluje drsna tesnila in da to »ni nič novega«, — vse znanje v zvezi s kooperantskimi deli lepanja drsnih površin omenjenih tipov, je Krajnik od TOZD TRATE dobil brezplačno, — trditve Urbana Krajnika, da je »nemški stroj« boljši od najine improvizirane, ročno izdelane plošče za lepanje (kar on imenuje »stroj«) je točna, saj najina naprava ni bila koncipirana za serijsko proizvodnjo, ampak v namen aplikativnih raziskav, zato v tem smislu tudi ne predstavlja nobene vrednosti, — namigovanje Urbana Krajnika glede zmanjšanih naročil s strani TOZD TRATA so neprimerna, saj delavci TOZD sami odločajo o oddajanju posameznih del v kooperacijo, še manj pa je na mestu glede na dejstvo, da od 31. 12. 1976 opravlja kooperantska dela brez veljavne pogodbe,

— trditve Urbana Krajnika, da drsna tesnila in stroji za lepanje v »tujini« ne predstavljajo »kakšnih posebnih novosti« je delno točna, vendar za pojmovanje teh stvari zelo nevarna, zato morava k temu pripomniti, da »novost« še ni nikarkršn pogoj, da bi to lahko tudi materialno izkoriščali v smislu povečanja našega dohodka. Za izkoriščanje teh »tujih novosti« je namreč potreben nakup licence za devizna sredstva! Očitno je, da kdor tako gleda na to v osnovi ne razume vzrokov za veliki razkorak, ki danes deli svet na razvite in manj razvite. Smatramo, da v kolikor dopuščamo takim posameznikom izkoriščati celo sredstva javnega obveščanja za propagiranje tako siromašnih pogledov na inventivno dejavnost, tudi v pospeševanju le-te ne bomo prišli daleč!

— Urban Krajnik nama očita, da »izumljavo stroje, katere lahko kupimo v tujini«. Midva sva prepričana, da moramo »izumljati«, če hočemo izravnati primanjkljaj v plačilni bilanci

— Zlonamerna izjava Urbana Krajnika, da TOZD TRATA nima »niti diamantne paste« in da jo želi kupiti od njega, je tudi nesmiselna, saj je Krajnik skupaj s tehnološkimi postopki dobil od TOZD TRATE tudi vse podatke in specifikacije o kvalitetah abrazivnih sredstev, z naslovom dobavitelja in ponudbami.

— Zavračanja tudi izjavo Urbana Krajnika, da naju je pred objavo članka v časopisu iskal, vendar naju ni mogel najti. V tistem času sva bila dosegljiva na delovnem mestu kot tudi na domu, pa takega poziva nista

Govorili so, da drsnih tesnil v Jugoslaviji še nihče ne izdeluje

V razpravah o drsnih tesnilih so na Trati vedno poudarjali, da so to inovacijo dali tudi v širše družbeno preverjanje. Večkrat so omenjali Franca Hribarja, h kateremu so v začetku leta 1980 šli kot prvemu. (Franc Hribar je bil takrat sekretar občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Siška, zdaj pa je podpredsednik mestnega sveta Zveze sindikatov v Ljubljani).

Predstavniki tozda Trata pravijo, da so vsi družbeni dejavniki — in tudi Franc Hribar osebno — takrat podprli namero Trate, da odkupi know-how za drsna tesnila. Toda kasneje so prišla na dan nova dejstva — med drugim tudi trditve obrtnika Urbana Krajnika, da je kot kooperant skoraj šest let delal drsna tesnila za Trato — zato sem vprašal Franca Hribarja, kako danes gleda na pomen programa drsnih tesnil in vprašanje nadomestila inovatorjem.

Franc Hribar: »V občini Šiška smo pozorno spremljali gospodarski položaj in nadaljnji razvoj IMP-jeve proizvodnje v tej občini, se pravi položaj in razvoj delovne organizacije IKO. Kot od vseh delovnih organizacij smo tudi od njih zahtevali, naj pripravijo kvalitativne razvojne načrte, v katerih naj zasnujejo razvoj vse zahtevnejših programov in sicer takih, ki bodo prispevali k zmanjševanju uvoza repromaterialov. Nismo govorili le o tozdu Trata, saj smo med drugim ugotavljali, da tudi program Skipa pred vključitvijo v IMP ni bil naravnani v te smernice.

To je bilo zlasti aktualno v času, ko se je pripravljala srednjeročni plan 1981—85. Občinski komitej ZKS je takrat dal sugestijo, da so strokovne službe in družbenopolitične organizacije pri oblikovanju novega srednjeročnega plana dolžne upoštevati prej omenjene usmeritve.

Ob tem je bilo nekaj konkretnih vprašanj. Občinski komitej je takrat opazil nekatere pomanjkljivosti na Trati — in sicer pri proizvodnji črpalk in še zlasti odlitkov. V komiteju smo imeli občutek, da odnosi med Trato in Livarjem Ivančna gorica niso urejeni, da ne slonijo na dohodkovnih povezavah, pač pa na komercialnih pogodbah in navsezadnje tudi zgolj dobri volji posameznikov.

V teh razpravah se je porodila tudi zamisel o razvojni skupini, ki naj bi razvijala drsna tesnila. V gradivu je pisalo tudi o licenčni pogodbi. Predvsem pa je bilo prikazano, da je to izdelek, ki ga nihče v Jugoslaviji ne dela, da je povsem nov projekt, da bo Trata pokrivala vse jugoslovanske potrebe in tako naši državi prihranila velike izvozne stroške.

V takih razpravah se človek zelo težko opredeli. Izhajal sem iz dejstva, da je v Jugoslaviji inovacij premalo. Vsi v komiteju smo se strinjali, da je treba bolj stimulativno nagradjevati prizadevanja, da bi v naši proizvodnji z lastnim znanjem zmanjševali uvozno odvisnost. Pri Trati je bilo takrat tudi vprašanje združevanja sredstev za investicije. Tudi to smo podpirali.

Sveveda pa je bila naša podpora na osnovi načelnih izhodišč, medtem ko podrobnosti nismo poznali. Takrat je bilo rečeno, da gre za nov prizvod. Zdaj beremo, daje Trata drsna tesnila že delala, da je imela kooperanta, zasebnega obrtnika. Zdaj je očitno, da tehnologija drsnih tesnil že takrat ni bila razvita le v tujini, ampak tudi doma. Mislim, da smo nasledi nekaterim zahtevam in zagotovilom, da je to revolucionaren poseg, ne da bi vedeli, da ne gre za nov proizvod. Nihče nam ni povedal, da se drsna tesnila že delajo, da ima Trata pogodbo s kooperantom in da on pokriva njene potrebe. Nihče nam ni povedal, da Trata domača drsna tesnila že vgrajuje, pač pa so govorili, da je to izključno uvozni artikel. Zato smo ta program podprli in podprli so ga tudi drugi.

Smo pa zahtevali, naj vso dokumentacijo temeljito obravnavajo ne le v tozdu in delovni organizaciji IKO, pač pa tudi v sozdu, ker je to velik projekt in se, tako smo menili, najbrž vključuje v razvojno politiko IMP-ja. Nekorektno ravna, kdor se sklicuje na to, da je občinski komitej ZK podprl drsna tesnila v tem smislu, da ni treba upoštevati samoupravnih norm, odnosno, da se lahko sredstva iz dohodka delavcev mimo sprejetih družbenih norm izdvojijo za nadomestilo avtorjem.

Če najnovejšo informacijo držijo, je to družbeni kriminal, ki nima le materialne, pač pa tudi politično in moralno težo. Sveveda, če drži, kar zdaj pišejo časopisi. Tega pa mi takrat nismo vedeli.

Sicer pa mislim, da je treba vsako inovativno prizadevanje izredno podpirati in moramo resničnim dosežkom dati poleg materialne tudi družbeno stimulacijo.

Na koncu bi rekel še, da človek ne more razumeti, kako da nekateri trmasto vztrajajo na svojih stališčih, namesto, da bi jih korigirali na osnovi novih spoznanj, ki jih zaradi objektivnih sil subjektivnih okoliščin niso poznali. Zastavlja se tudi vprašanje morale tistih, ki si skušajo na račun delavskega razreda ustvariti nek dohodek, ki ni rezultat njihovega dela. Vsak delavec bi se moral vprašati, kaj je za svoj osebni dohodek storil za tozid in prispeval, da bi vsi delavci in širša družba jutri bolje živeli. JAVORNIK

dobila niti po telefonu niti v pisмени obliki.

Res pa je, da je bil Urban Krajnik pozvan na zagovor s strani predstavnika TOZD TRATA — ČRPALKE za dne 21. 12. 1981 ob 8.00 uri, kamor sva bila vabljeni tudi midva, vendar na ta sestanek ni prišel.

Postopek, ki se ga je v tem primeru poslužil Urban Krajnik, ocenjujemo kot neobičajnega med poslovnimi partnerji, čeprav ne razumeva, kaj naj bi midva lahko pripomogla pri reševanju rutinskih kooperacijskih odnosov med TOZD TRATA in kooperantom.

Razumeva pa prizadetost tega kooperanta v primeru, da bi mu kooperacija na drsnih tesnilih prenehala (kar po najin角度 podatkih še ni!), saj mu ne more biti vseeno za dohodek, ki mu ga ta posel prinaša. Samo podatek, katerega sva dobila v TOZD TRATA, da je bila vrednost kooperacije v 1. 1981 skoraj 2 Mio din za izdelanih nekaj več kot 4.000 kompletov kaže na to. Verjameva, da je težko izgubiti tak posel, posebno če si izračunamo iz zgoraj navedenih podatkov, da dobi kooperant za delo svojega delavca cca 2.000 din na uro!

Na špekulacije Urbana Krajnika v zvezi z najin角度 sodelovanjem v skupini avtorjev, ki smo izdelali know-how za nov proizvodni program TOZD TRATE — ČRPALKE pa bi zaenkrat pripomnila le to, da Urban Krajnik ni tisti subjekt naše družbe, ki bi si lahko lastil pravico odločanja o tem, ali lahko ustvarjajo nadaljnje inovacije ali ne, ker nama te pravice jamči Ustava SFRJ in zakon o združenem delu, k tej dejavnosti pa naju spodbujajo smernice za pospeševanje inventivne dejavnosti Republiškega sindikata, Gospodarske zbornice SRS in ne nazadnje smernice srednjeročnega razvoja SOZD IMP. Pojasnila v zvezi z novo ustvarjeno inovacijo ne namenjava Urbanu Krajniku, ker ta s tem nima nobene zveze: Kompleksni elaborat, ki je bil dan TOZD TRATI v materialno izkoriščanje s 2. sept. 1981 in je moralna avtorska lastnina skupine avtorjev predstavlja za TOZD TRATA popolnoma nov proizvodni program, katerega do sedaj še ni proizvajala. Gre za know-how, ki je potreben za osvojitve serijske proi-

zvodnje širokega programa drsnih tesnil za potrebe jugoslovanskega tržišča v vseh potrebnih konstrukcijskih, izvedbenih, materialnih in tehnoloških različicah. Povečanje dohodka TOZD TRATE je z osvojitvijo tega programa znatno, celotni družbi pa prihranja znatna devizna sredstva, ki so bila do sedaj potrebna za uvoz.

Več informacij o tem bomo avtorji podali v posebnem poročilu, ker smatramo, da ta tematika presega okvirje tega pojasnila.

Na koncu bi želela opozoriti, da »afere« takega razreda niso v prid dobrim poslovnim odnosom, še manj pa prispevajo k pospeševanju inventivne dejavnosti v širšem smislu, zato se nama zdi kot primeren zaključek končnica, s katero Juš Kozak zaključuje svoj članek v Nedeljskem dnevniku z dne 27. 12. 1981 »Ravbarji v zlatih jamah«: »Dobro pastir ovce ostrize, ne pa odira.«

Pa še odgovor na dodatno vprašanje:

»Pri ustvarjanju novih tehničnih inovacij sem vedno kot osnovo uporabljal vso informatiko, ki mi je bila na razpolago. Sem prištevam: strokovne knjige, revije, standardizacijo, patentno bibliografsko dokumentacijo in komercialno dokumentacijo konkurenčnih firm. Kaj bi k temu lahko prispevala organizacija Tehnionion mi ni znano.«

ALEKSANDER SLANOVEC

Spoštovani tovari, Kolarič!
Zastavljam vam naslednje vprašanje:

Ali ste res hoteli od zasebnega obrtnika Urbana Krajnika kupiti stroj za izdelavo drsnih tesnil? Če je res — v kakšne namene ste želeli uporabljati ta stroj?

»V zvezi z vprašanjem »Ali ste res hoteli od zasebnega obrtnika Krajnika kupiti stroj za izdelavo drsnih tesnil?« Če je res — v kakšne namene ste začeli uporabljati ta stroj?«, ki ste mi ga zastavili v dopisu z dne 23. 12. 1981, vam podajam naslednji odgovor in pojasnilo o namenom, da bi bili delavci SOZD IMP v celoti seznanjeni o neresničnosti izjave zasebnega obrtnika Urbana Krajnika.

Nadaljevanje na 6.strani

Sklenili smo prikazati delo komisij samoupravnih delavske kontrole v IMP. Nemogoče bi bilo anketirati člane komisij v vseh tozidih, zato smo se omejili na tri — Industrijsko proizvodnjo Celje, Klimat ter Inženiring. Predstavniki teh komisij so dovolj plastično prikazali probleme, ki jih srečujejo pri svojem delu, da si lahko ustvarimo predstavo, zakaj samoupravna delavska kontrola ni dosegla tega, kar smo od nje želeli oziroma pričakovali.

Mnogi hočejo reševati svoje probleme mimo institucij

V Celju sem začel pogovor s Konradom Kaučnikom v tozid Industrijske proizvodnje. Delavci so si od delavske kontrole mnogo obetali. Ne vem sicer, kako je bilo v Klimi, toda nasplošje so ideje o ustanovitvi takšnega organa pozdravili kot nekakšno čarobno paličko, ki bo rešila mnoge probleme.

»Tudi pri nas je bilo tako. Delavci so z velikim zaupanjem izvolili komisije. Zdaj se izteka že tretji mandat. Smatram tudi, da so bili izvoljeni zaupanja vredni ljudje. Samo bolj ali manj je bila delavska kontrola zaključena sama v sebi. Od marca 1979 smo imeli pet sej. (Pogovarjala sva se konec oktobra.) Ena od teh je bila bolj problematična, saj se je dotikala medsebojnih odnosov, na pobudo delavcev prizadetega oddelka. Sicer pa smo v glavnem obravnavali samoiniciativno in opravljali naloge, ki so delavski kontroli predpisane: obravnava o periodičnih računov, zaključnega računa in podobno.«

Konrad Kaučič

Kakšen je bil problem medsebojnih odnosov, ki ga omenjate? »Šlo je za medsebojne odnose v eksperimentu, kjer sta se izoblikovali dve skupini. Ena je udarila po šefu, druga je stala na njegovi strani. Ljudje so se pritoževali tudi zunaj tozida, v občini in celo republiko. Delavska kontrola je bila zadovoljena, naj zadeve razčisti. Mi smo to obravnavali na dveh sejah, pregledali smo dokazni material in sprejeli sklepe, ki so pripomogli da je zdaj problem rešen.«

Bolj ko se zaostrijo gospodarski položaj, bolj so ljudje občutljivi za vse krivice in nepravilnosti

— tako resnične kot namišljene. Nisem pa še slišal, da bi tudi komisija za samoupravno delavsko kontrolo bolj zavijala rokave. Saj niti skoraj nihče ne pomisli več nanje, ljudje iščejo rešitve drugače, kar je v nekem smislu izraz razočaranja nad delavsko kontrolo. Kako se ob tem počutite vi?

»To je resnično težak problem, ki bi ga morali reševati s skupnimi močmi, vendar ga ne rešujemo. Delavska kontrola se je zaprla v svoje okvire, misli si, če nič ne bomo delali, se ne bomo nikomur zamerili, delavci pa svojo vlogo izražajo tudi mimo samoupravnih institucij. Pojavljajo se celo zahteve po sestankih mimo institucij, hočejo prekiniti delo. Vse to se dogaja, čeprav imamo delegatski sistem. Toda ko se neka skupina delavcev razburi, ne pokliče svojih delegatov v samoupravnih organih, ne obrne se na sindikat, ampak hočejo rešitev mimo teh institucij.«

Ali so bile tudi pri vas, v Klimi Celje, stavke — ali prekinitev dela, če hočete?

»Pojavljali so se začetki. Vzrok so bili osebni dohodki. V našem tozidu v obratu 1, je bila prekinitev dela pred dvema letoma. Bolj natančno bi rekli, da je bil to revolt delavcev, ki se ni reševal v samoupravnih organih, ampak nekateri ljudje niso hoteli delati, dokler se zadeva ni razčistila.

Potem, ko so se zadeve pojavile preko komisij za gospodarjenje, preko samoupravnih organov, so ljudje razumeli. Toda v občini in republiko so to registrirali kot prekinitev dela, čeprav mi še vedno mislimo, da to ni bila. Letos smo pa tudi že imeli dva sestanka zelo ogorčenih delavcev zaradi osebnih dohodkov, vendar smo to rešili po samoupravnih poteh. Na zboru delavcev so vodilni in samoupravni organi dali pojasnila.«

Ob tem bi najbrž morali jasno reči delavcem, da tudi če na ta način zares hitreje rešijo nek problem, ki jih žuli, je škoda, da ravno s tem zbijajo vrednost organom, ki so jih navsezadnje sami izvolili.

»Drži. In vse skupaj je še zaostreno, ker stabilizacija terja korenito spremembo razmišljanja in vedenja. Ljudje pa se ne morejo odreči nekaterim na lahek način pridobljenim pravicam in tudi denarju. Resnica je, da še

zdaleč nismo delali tako, kot bi morali. Ljudje se zdaj zavedajo, da bo treba več delati, da bomo mogoče več imeli. Toda doslej smo bili navajeni, da so šle plače gor vsako leto, tudi če nismo bolj delali, tudi če je produktivnost ostala na isti ravni. Tako je bilo v vsej Sloveniji, v Jugoslaviji in tudi pri nas.«

Povedali ste, da ste na komisiji delavske kontrole obravnavali med drugim zaključni račun. Zares temeljito analizo zaključnega računa pa je potrebno ogromno znanja. Je delavska kontrola kos tej nalogi?

»Res se je v gradivu, ki ga pripravljajo strokovne službe, težko spoznati. V komisiji so delavci vseh stopenj izobrazbe in res ne morejo pričakovati, da se bodo spoznali na vse tiste številke. Tudi zakon zahteva, da če Služba družbenega knjigovodstva ugotovi napake, pove to delavski kontroli. Tak primer je pri nas bil, povedati mora, kje so napake in kako jih je treba popraviti.«

Ali ste ukrepali, kot je bil napotek Službe družbenega knjigovodstva?

»Pri nas letos niso ugotovili nekih večjih pomanjkljivosti, ki bi terjale posebne ukrepe. Šlo je v bistvu za sistemske pripombe, ki so jih morale rešiti prizadete strokovne službe.«

Zdi se mi, da postajajo ljudje v zaostreni gospodarski situaciji vse bolj kritični do vodilnih delavcev — tako v delovnih organizacijah kot do političnih funkcionarjev. Nedvomno je prav, če so ljudje občutljivi na razlike med besedami in dejanji vodilnih, slabo pa bo, če bo to preraščalo v splošno nezaupanje tudi, če zanj ni otipljivih razlogov. Se to kaže tudi pri vas?

»Povem, kaj je narobe — vendar ne javno«

V Klimatu sem se o delu komisije za samoupravno delavsko kontrolo pogovarjal z njenim predsednikom Stanetom Krvino in njegovim namestnikom Cirilom Grošljem.

Krvina: »Namen samoupravne delavske kontrole je v teoriji jasen. Toda, ko hočeš delati, naletiš na vprašanja, ki jih enostavno nisi kos. Ob tem je poudarjeno, da naj bi bili v komisiji delavci iz neposredne proizvodnje, jaz pa se sprašujem,

Stanet Krvina

»Ljudje so začeli zdaj vse bolj gledati na to, kaj kdo dela. Čež šefa, za katerega vedo, da ga potrebujejo, ne bo rekel nihče žal besede. Negodujejo pa zaradi tistih delovnih mest, pri katerih prizadeti ljudje očitno sami ne vedo, kam bi z delovnim časom. Imamo tudi primere, ko delavci strokovno niso dorasli svojim nalogam, pa tudi takšne, ko nimajo pravega dela. Ljudje pa to vidijo in jih takšne napake motijo. Nastanejo kritike, napetosti — kjer je spet napaka, da ljudje tega ne povedo javno, čeprav lahko rečem, da ni nikoli nihče po nikomer udaril. Vsaj pri nas ne poznam nobenega primera, da bi jih kdo zaradi javno izrečene kritike dobil po glavi.«

Vi osebno niste imeli nobenih težav?

»V samoupravljanju delam že dvajset let. Mislim, da sem imel že vse funkcije, kar jih je. Ampak nikoli nisem trpel nobenih posledic zaradi svojih stališč.«

Kaj pa obratno: Vam je kdo od delavcev očital, da niste opravičili zaupanja tistih, ki so vas izvolili, da niste nič naredili za odpravo nepravilnosti?

»Človek lahko dela s srcem in dušo na samoupravni liniji. Lahko delaš tako, da je 90 odstotkov ljudi s teboj zelo zadovoljnih, toda tistih 10 odstotkov, ki menijo, da zanje ni dobro, bo udarilo po tebi.«

Se pravi, da so vas že tudi?

»Ja, kajti ne moreš nikoli biti stoodstoten. V samoupravljanju, v politiki že ne. Vedno so taki, ki razmišljajo bistveno drugače, te pač kritizirajo za vogali. Zato sem vedno mislil, da sem dobro delal, kadar je bila večina zadovoljna, tudi če so imeli posamezniki pripombe.«

kako naj mi kontroliramo vse poslovanje, če pa ne znamo dovolj, da bi lahko ugotavljali napake in nepravilnosti v bilancah in drugih dokumentih, ki jih pregledujemo. Mislim, da je to osnovna težava delavske kontrole.«

Grošelj: »Morda so si jih prekmalu izmislili.«

Krvina: »Vse skupaj temelji na tem, da se delavec izobražuje. Toda mi še lep čas ne bomo prišli tako daleč, da bo lahko vsak de-

Ciril Grošelj

lavec popolnoma razumel vsa gradiva, ki jih pripravljajo strokovne službe.«

Grošelj: »Druga težava je pa v tem, da so delavci mnogokrat opozarjali na dejstvo nepravilnosti, recimo, na kršenje discipline, krajšo materiala in podobno. Toda, ko sem ga vprašal, ali bi bil pripravljen to javno povedati, se je pa začel izmikati. Kako naj zdaj mi v delavski kontroli nekemu dokažemo, da je nekaj narobe naredil, če pa tisti, ki pravi, da za to vedo, tega nočejo naglas povedati.«

Krvina: »Posledica vseh naštetih težav je, da se delavska kontrola ukvarja z manjšimi problemi, obenem pa vemo, da se nekaterih bolj bistvenih ne lotimo, kot bi bilo treba. Predvsem pa še ne moremo reči, da delamo preventivno, kar bi po mojem mišljenju morala biti glavna vloga delavske kontrole.«

Torej čutite, da tisto, kar delavska kontrola obravnava, nikakor ni vse, kar je v resnici narobe?

Grošelj: »Tako je. Če delavska kontrola o večjih problemih ne razpravlja, to ne pomeni, da jih ni — samo ne najdemo jih.«

Rekli ste, da ne more vsak delavec razumeti vsega, kar napišejo strokovne službe. Toda naloga strokovnih služb ni, da bi pisale številke, ki jih nihče ne razume, pač pa so dolžne dati toliko pojasnil, da je vse razumljivo. Vaša pravica je tudi, da sprašujete, dokler niso zadeve jasne. Toda ali vam strokovne službe zares odgovorijo na vsa vprašanja?

Krvina: »Od strokovnih služb dobimo vsa gradiva, ki jih zahtevamo. Tu ni problemov. Toda to ni dovolj, da bi samoupravna delavska kontrola v celoti odigrala svojo vlogo. Vaše delo bi bilo boljše, če bi mi znali iskati teme in postavljati vprašanja.«

Pravite torej, da bi morali v delavski kontroli več znati. Ali ste imeli kakšno možnost usposabljanja za opravljanje svoje naloge?

Krvina: »V občini je bil triurni seminar za predsednike in člane delavske kontrole. Tega sem se udeležil. Tam smo se tudi pogovorili o svojem delu in imam občutek, da imajo povsod podobne težave kot mi. Skratka, pri delavcih in tudi pri članih komisij še ni dovolj izoblikovan občutek odgovornosti do delavske kontrole.«

Grošelj: »Malo je še tudi tiste lažne solidarnosti, da ljudje ne drezajo v nepravilnosti. Saj se ne bojijo za službo ali za plače, ampak navadno se bojijo poslab-

šati odnose v kolektivu pa raje spregovorijo o napakah. Pa to je res, da 90 odstotkov tistih, ki druge opozarjajo na razne napake, tudi sami dela natanko tako. Zato je težko razčistiti nepravilnosti.«

Krvina: »Ko takole gledam, sprašujem, zakaj smo tako zelo samokritični. Kaj sploh hočemo? Ali je res nujno, da vedno ne mešamo, da po vsej sili iščemo nekaj, kar je narobe. Ljudje ne očitajo: Delavska kontrola dela. Toda, če ni nič narobe, potem pač nimamo kaj delati. Dostikrat imamo primere, da zdi nekaterim delavcem nekatera dejanja zelo narobe — to drugim se zdi to v redu. Res je, da delavska kontrola dostikrat počasi obravnava probleme. Toda mi smo tudi ugotovili, da bila večina problemov, ki naj jih obravnavali, takšnih, da so rešili po drugih poteh. In na koncu so se vsi strinjali, da bi bilo samo še slabše, če bi mi preneli luno ukrepanje.«

Grošelj: »Prav ob devetih sečem obračunu smo imeli tisti primer, ki potrjuje to trditev. Ljudje so zagnali vik in krič, da so se preveč povečali. Toda to povečanje je bil objektivni povsem razumljiv vzrok v spremembi gospodarskih razmer. Minili so časi, ko so prihajali kupci v tovarno prosit za naše izdelke — zdaj jih moramo mi priti naokrog in tako so se povečali potni stroški.«

Krvina: »Plan potnih stroškov v tujino smo presegli kar za 40 odstotkov. Toda mi prej skoraj nismo izvažali. Zdaj pa smo do bili naročila v Sovjetski zvezi, NDR in Avstriji. To pa je bilo pojasnilo in opravičilo za visoke potne stroške.«

Toda ravno ta primer kaže, da ni pametno, če delavska kontrola odlašajo. Zakaj bi gledali, kako delavci zabavljajo, dokler ne dobijo odgovora kje drugje. Zakaj ne komisija za samoupravne delavske kontrole takoj reagira na takšne pripombe, dobila pojasnila in pač povedala, kakšni so vzroki? Čim prej se to razčisti, tem bolje.

Krvina: »Nikakor nisem rekel, da mi zadev ne obravnavamo. Toda eno je zahtevati podatkov, jih pregledati, razčistiti, če sta dvomljivi še preveriti — drugo pa je sprejeti stališče ali sklepanje. Na to sem mislil, ko sem rekel, da so mnoge nepravilnosti že razčistile na drug način, preden delavska kontrola odločala. Mi to slim skratka, da ne smemo nikogar obsoditi, dokler zadeva ni razčiščena.«

Delavec si mora svoje pravice izboriti sam

Predsednik delavske kontrole v Inženiringu Mijo Tisaj je najprej odgovoril na vprašanje, kako ocenjuje uspešnost te institucije:

»Če bi primerjal rezultate z željami, ki so bile, ko smo samoupravno delavsko kontrolo ustanovljali, potem moram reči, da

jih nismo povsem izpolnili. Če bi primerjal delovanje samoupravnih delavske kontrole z drugimi samoupravnimi organi, sodim, da smo na povprečju.

Uspešnosti ali neuspešnosti samoupravnih delavske kontrole ne moremo ocenjevati absolutno, pač pa le upoštevajoč stopnjo

Nadaljevanje s 4. strani

srečevali, zato je treba zaostri odgovornost, moramo se bojevati za dosledno uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov in hkrati dati več veljave socialističnim vrednotam in odnosom v združenem delu.

Nato je Korošec opozoril, da sedanje gospodarske razmere in tokovi zahtevajo spremembe razvojnih ciljev. Bolj umirjena rast in odločna usmeritev v izvoz, zlasti na konvertibilno področje, sta najpomembnejši nalogi, ki jima morajo biti podrejeni vsi ekonomski cilji in politika delovnih organizacij. Slovensko gospodarstvo mora doseči trajno in enakopravno vključitev v mednarodno delitev dela, to pa terja višjo raven proizvodnje, terja pripravo takšnih proizvodnih programov, ki jih bomo lahko izvažali. Vse to bomo lahko dosegli le, če se bo gospodarstvo povezovalo prek občinskih in tudi republiških meja na celot-

nem jugoslovanskem prostoru. Člani Livarjevega kolektiva ste v zadnjih petnajstih letih dosegli izredno nagel razvoj, je poudaril Štefan Korošec in jim izrekel vse priznanje za to, da so se od vsega začetka usmerjali v prodor na tuja tržišča in da je tudi nova tovarna armatur odraz takšne usmeritve. Obenem je nova tovarna plod združevanja sredstev tako v okviru sozida IMP kot tudi drugih uporabnikov in je zato dokaz učinkovitosti združenega dela in sredstev Korošec je poudaril, kako pomembno je to, saj je združevanje dela in sredstev naša rezerva za boljše gospodarjenje v prihodnje.

Nato je Korošec izrekel Livarjevemu kolektivu zahvalo in spoštovanje, da smo s poimenovanjem delovne organizacije počastili spomin Viktorja Koleča, s čemer smo izrazili hvaležnost ne le temu pomembnemu revolucionarju, ampak vsem tistim rodovom slovenskih komunistov, ki so v predvojni Jugoslaviji or-

ganizirali delavski razred za boj za socialno in nacionalno osvoboditev.

Ko je na kratko orisal Kolečovo življenje in delo, je zaželel Livarjevemu delavcem še mnogo delovnih uspehov.

Na kratko je spregovoril tudi predsednik Grosupeljske občinske skupščine Janez Lesjak, ki je Livarjevemu kolektivu čestital k novi pridobitvi in se mu zahvalil, da so s poimenovanjem počastili spomin Viktorja Koleča.

Na proslavi so podelili tudi spominska priznanja delavcem, ki so imeli posebne zasluge pri izgradnji tovarne ter predstavnikom delovnih organizacij, ki so z združevanjem sredstev tudi mnogo prispevale k uresničitvi tega načrta.

To so delovne organizacije Merkur Kranj, Tehnoimpex Ljubljana, Kovinotehna Celje, Primorje Gorica, Lesnina — TOZD Gramex, Unima Sarajevo in Novi kolektivi Beograd. LOJZE JAVORNIK

Nadaljevanje s 5 strani

Izjavljam, da je izjava zasebnega obrtnika Urbana Krajnika, ki je bila objavljena v Ljubljanskem Nedeljskem dnevniku dne 20. decembra 1981, neresnična in skrajno neodgovorna. Z omenjenim zasebnim obrtnikom se nisem nikoli pogovarjal o kakršnihkoli načrtih v zvezi z njegovo dejavnostjo, še manj pa o nakupu stroja za lepanje drsnil tesnil, ki bi ga uporabljal za lastne privatne namene.

Pred enim ali dvema mesecema je zasebni obrtnik Urban Krajnik prišel k meni v pisarno skupaj z vodjem kooperacije TOZD TRATA tov. Lovrenčičem z namenom, da bi se pogovorili o proizvodnji črpalk, ki jih menda uvaža neko montažno podjetje v Mariboru. Pri meni sta se oglasila samo zato, ker je bil v tem času direktor TOZD TRATA službeno odsoten, v njegovi odsotnosti pa ga nadomeščam kot njegov namestnik. Razgovor o črpalkah smo kmalu zaključili, ker nismo imeli tehničnih in drugih podatkov, potrebnih za kakršnokoli odločitev glede njihove morebitne proizvodnje. Med razgovorom se je Krajnik pozanimal, zakaj TOZD TRATA v

letošnjem letu (1981) zmanjšuje naročila pri njemu glede lepanja drsnil tesnil. Obrazložil sem mu, da mi je znano samo to, da prodaja črpalk, v katere se vgrajujejo omenjena tesnila, upada, poleg tega pa ni nobena skrivnost več, da nameravamo drsna tesnila v celoti izdelovati sami v TOZD TRATA. Na omenjeno pojasnilo je Krajnik pripomnil, da med TOZD TRATA in njim obstaja kooperacijska pogodba, ki vsebuje določila, da se TOZD TRATA obvezuje kupiti njegov stroj za lepanje drsnil tesnil v primeru, da bi prenehali medsebojno sodelovati na podlagi kooperantskih odnosov. Odgovoril sem mu, da ne poznam določil pogodbe, ker me takrat še ni bilo v TOZD TRATA, če pa je pogodba resnično bila veljavno sklenjena in so trditve resnične, bo TOZD TRATA pripravljena stroj odkupiti po ceni in pod pogoji, o katerih bi se kasneje naknadno dogovorili. Pri omenjenem razgovoru je ves čas sodeloval tov. Lovrenčič, vodja kooperacijskega oddelka TOZD TRATA, ki tudi lahko potrdi moje navedbe in resnično vsebino razgovora.

Ko je izšel objavljen članek v Ljubljanskem Nedeljskem dnevniku, sem šokiran nad Krajnikovo trdi-

tviijo in krnitvijo mojega osebnega ugleda, takoj telefonično poklical Krajnika in mu predlagal, da se v ponedeljek, dne 21. 12. 1981 oglasi TOZD TRATA zaradi razjasnitve resničnosti omenjene izjave. V telefonskem razgovoru je Krajnik zatrdil, da on ni mislil, da bi jaz osebnostno privzeto od njega kupil stroj za lepanje, pač pa, da bi ga odkupil teletna organizacija TRATA skladu z določili pogodbe. Zato sem zahteval, da takoj prekliče podano trditev v Ljubljanskem Nedeljskem dnevniku, dogovorila pa sva se tudi, da se skupaj z novinarjem oglasi na naši temeljni organizaciji, kjer bi dokončno razjasnili neresničnost njegove trditve, vendar na dogovorjen dan nista prišla.

Na koncu bi rad še dodal, da me je osebno prizadelo povezovanje izjave s funkcijo sekretarja OO ZK TOZD TRATA, ki jo opravljam že 4 leta, saj ne vidim nobene povezave med njima, poleg tega pa sem se s Krajnikom pogovarjal na omenjenem razgovoru samo kot namestnik direktorja TOZD TRATA, v mejah svojih pooblastil, ki so določena v samoupravnih splošnih aktih naše temeljne organizacije. JOSIP KOLARIČ

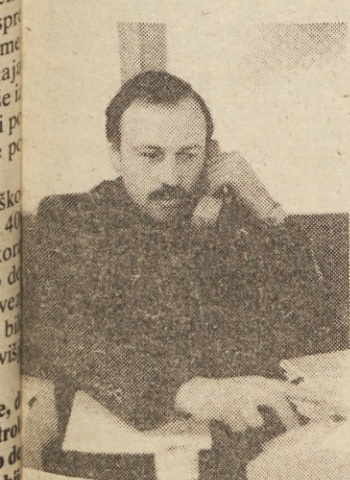
KAJ DELA DELAVSKA KONTROLA? • KAJ

razvitosti samouprave. Vemo, da naši družbi razvijamo samoupravne odnose in tudi z delavsko kontrolo smo tam, do koder je prišel ta razvoj. Zato zavede, da je dramatičnejši, čeprav smo dosegli toliko, kot smo pričakovali.

Toda kaj je tisto, kar zavira razvoj samoupravnih odnosov in s tem tudi delavske kontrole? Je to noč poslovnih struktur, prenehanje osveščenosti delavcev, nedomiselnost institucij ali kaj?

»To je bistveno vprašanje, na katerega pa, iskreno rečeno, ne dam odgovoriti.

Poglejmo, kaj se dogaja. Čeprav samoupravna delavska kontrola samoiniciativno raziskovati nek problem, izskoči iz svoje samoupravne vloge in postane organ pregona. Na drugi strani pa je samoupravljanje v precejšnji meri blokirano z različnimi odločitvami od zgoraj — z zakoni, družbenimi dogovori in različnimi drugimi predpisi, ki omejujejo možnosti odločanja. Primer tega je delitev dohodka, saj je ostalo zelo malo prostora za odločanje v tozidih, saj predpisi in družbeni dogovor dajejo zelo toge smernice, ki se jih je pač treba držati.

Mijo Tisaj

Samoupravna delavska kontrola je — kot vsi samoupravni organi — v nekakšnem precepu. Na eni strani je blokada zaradi administrativnega urejanja odnosov, na drugi nevarnost, da bi začela delovati na svojo roko.

Zakaj se tako bojite delati na svojo roko? Saj vendar pravimo, da bi morali samoupravni organi tudi delavska kontrola pokazati več samoiniciativnosti!

»Kaj pa delavska kontrola lahko naredi na svojo roko?

Pregleda računovodstvo? Toda, da bi to lahko zares učinkovito naredili, bi morali biti strokovnjaki! — Naj nadzira delavce, ki morda ne odnašajo domov materiala? Saj imamo vendar vratarja! — Naj preverjamo učinkovitost dela? Saj imamo vendar plane proizvodnje in šefe skupin, ki morajo paziti, da posamezniki ne lenarijo.

Sem proti temu, da bi samoupravna delavska kontrola nadomeščala delo strokovnih služb in drugih samoupravnih organov. Pač pa je samoupravna delavska kontrola organ, kamor se lahko zateče delavec, ki misli, da se mu je zgodila krivica ali če opazi, da strokovne službe in samoupravni organi ne izvršujejo svojih nalog, kot bi morali.

Pravite torej, da naj bi delavska kontrola ne bila policaj, ki bi se vmešaval v delo vseh in vsakogar, pač pa naj bi ukrepala le tedaj, ko se pojavi nekdo, ki ugotavlja konkretno, že izvršeno napako. Povejte, če se je na vašo komisijo obrnil kdo od delavcev s kakšnim zahtevkom za ukrepanje?

»Ne, takega primera nismo imeli. Naša komisija se je doslej sestala petkrat. Tipičen primer našega dela je, ko smo skupaj z drugimi samoupravnimi organi spremljali rast stroškov za reprezentanco, kilometrino, potova-

nja in podobno, ki so omejeni z zakonom oziroma družbenim dogovorom. Nadalje smo obravnavali nekaj zadev na pobudo družbenega pravobranilca. Imamo pa tudi nek spor, ki se vleče že šest let in je po mojem tipičen primer prej naštetih slabosti: ker v nekem oddelku niso bile naloge natančno določene, je nastal spor, ki ga ne moremo in ne moremo rešiti.

Zakaj mislite, da ni pobud. Ali ni problemov?

»Mislim, da je to rezultat dobrega dela našega delavskega sveta, ki zelo pogosto zaseda in sproti rešuje probleme. S tako temeljitim delom je delavski svet ogromno prispeval h temu, da ne prihaja do problemov in da mi nimamo mnogo dela.

Kljub temu sem prepričan, da tudi pri vas ljudje v medsebojnih pogovori po pisarnah, v bifeju in zasebno zabavljajo čez marsikatero nepravilnost. Pustimo zdaj to, ali imajo prav ali ne — ali gre le zato, da niso dovolj informirani, da napačno sklepajo, da so morda krivični — ali pa so njihove pripombe vsaj deloma na mestu? Se bolj pomembno je vprašanje, zakaj ljudje, ki zasebno govorijo o raznih napakah, tega ne sprotijo na samoupravnih organih, zakaj se ne obrnejo na komisijo samoupravne delavske kontrole?

»Bili so časi, ko je delavec, ki je javno spregovoril o kakšni nepravilnosti, moral računati, da ga lahko doletijo hude posledice. Mislim, da je danes ta nevarnost mnogo manjša, praktično je skoraj ni. Strah pa je ljudem še ostal.

Toda velika resnica je — in to nas uči tudi vsa zgodovina delavskega gibanja — da si mora delavec sam izboriti svoje pravice. To velja tudi za naš samoupravni socializem. Če so si neke administrativne strukture priborile določene privilegije, jih niso nikjer pripravljene prostovoljno spustiti iz rok.

★★★

Kaj naj napišemo na koncu? Bolje povedati, kot je rekel Mijo Tisaj: »Delavec si mora svoje pravice izboriti sam!« ne bi mogli.

Razmišljajmo naprej!

Pravimo, da delavska kontrola ne rešuje problemov, da ne kaznuje napak, da ostaja pri obrobnostih. Ali je res delavska kontrola tista, ki zatiska oči pred nepravilnostmi? Ali je res dovolj če pošljemo nekam anonimno ovadbo, če predsednika delavske kontrole pocukamo za rokav in mu natresemo kup svinjarij, ki nas jezijo — on pa naj jih reši, ampak glej, da ne boš omenjal, kdo ti je povedal?

Kaj naj v takem primeru naredi delavska kontrola? Naj hodi za druge po kostanj v žerjavico?

Recimo, da mislimo tako! Recimo, da se nam zdi prav, če mi v najboljšem primeru zabavljamo v kakem ožjem krogu, tisti, ki smo jih izvolili za to nevhvalno funkcijo pa naj se izpostavljajo in urejajo zadeve. Toda kako? Naj zaradi neprimerenih govoric (in vsi vemo, da je v govoricah rado mnogo domišljije) sekajo glave? Ali ni tudi samoupravna delavska kontrola del samoupravljanja? Kako pa bi se počutil v obratni vlogi — namreč, če bi nas delavska kontrola kot inkvizicija preganjala brez dokazov že, če bi nekdo rekel, da si ukradel izvičaj ali si neupravičeno zapisal kakšno dnevniko?

Nobene nepravilnosti se ne da rešiti brez argumentov in brez dokazov. Delavska kontrola torej ne more biti uspešna, če nima širše podpore. Da, članom teh komisij smo zaupali pomembno nalogo, toda ne bodo je uspešno izvrševali, če jim ne bomo dali še primerne orožja. Oboroženi z anonimkami, namigovanji ali z zasebnimi izpovedmi ne bomo prišli daleč.

Nihče ne trdi, da nepravilnosti ni, če jih delavska kontrola ne obravnava. Priznati najbrž moramo, da marsikdaj nepravilnosti vidimo, pa jih nočemo opozoriti. Tudi delavska kontrola ni imuna proti tej bolezni. Toda ne smemo si delati utvar, da bodo člani delavske kontrole lahko zmagali v tistih bitkah, za katere mi nismo pripravljeni ničesar tvegati.

LOJZE JAVORNIK

Ženske so popestrile življenje na Abu Greibu

Nekaj naših fantov že plete nogavice

Naselje IMP v Iraku se nahaja na obrobju Bagdada. Življenje v njem je dokaj pestro. Naselje se sestoji iz več objektov, ki so razdeljeni takole:

V upravno zgradbo, ki ji pravimo »OFFICE«, skladišče, delavnico, vozni park, kuhinjo in zgradbo za stanovalce, ki se spet delijo na stanovalce višje kaste in stanovalce nižje kaste, zgradbo za rekreacijo v kateri se nahaja tudi ambulanta in ji pravimo vikend.

V upravni zgradbi delajo projektanti in PD. To pomeni, da smo razdeljeni v dva tabora. Včasih se vname med nami hud boj, ki se sprevrže v vihar, tako da se je strop v zgradbi že povišal za kakšen meter.

Delavnica se sestoji iz treh taborov.

Iz tabora klimarji, ki zasedejo zlato sredino, iz tabora mehanična delavnica, ki so se stisnili v levi kot in iz tabora vzdrževalci, ki so se stisnili v desni kot. Le ti so se krepko zaplankali, da ne bi tabor iz zlate sredine slučajno kontroliral, koliko in kako delajo kolegi v levem in desnem kotu.

Kar je najbolj važno v naselju, je pa kuhinja, ki se sestoji iz enega tabora; to vsi najbolj cenimo. Dokaz za to je, da je vedno pet minut preden se restavracija odpre, dolga vrsta pred vrati. Imamo odlične kuharje, ki nam znajo pripraviti vsak dan pester obrok, pa čeprav samo iz govedine. Vsi načini priprave govedine so se obnesli, le na surov način še niso poskusili, ker so menja, da med nami ni vegetarijancev. Včasih se zgodi, da nam obed presolijo, čeprav je že dovolj zasoljen. Takrat zaradi žeje in prevelikega pitja »Tigrisa«, reka zagotovo upade za pol metra.

Najbolj zanimivo je, kadar prihajajo novi delavci iz Jugoslavije. Vsi čakamo nanje, kot da nam prinašajo košček domovine. Zgodi se, da res kdo dobi največjo dragocenost in to je pismo. Vsakemu se oči zaiskrijo od sreče, ko zagleda (to) drobno pismo, ki nam vsem največ pomeni. Marsikomu se utre solza,

in to je solza sreče, da nas v domovini niso pozabili.

Še bolj zanimivo pa je, ko se kdo vrača domov, ker si mora kupiti poseben kovček, da zloži vanj vso pošto, ki je naslovljena na svoje v domovini.

Pred prvim majem so se najavile nekatere žene na obisk. To je bilo deset dni drendaja po naselju, da je bilo kaj videti. Vsi stanovalci so pričeli s tako vneto pospravljanjem, da so znesli vso svojo garderobo na dvorišče, sobe temeljito očistili in šele nato znesli garderobo nazaj v sobe in namestili po omarah, da je bilo pospravljeno »kot doma«. To pomeni, da se naši možje vendarle bojijo svojih žena, ali pa doma »one« nosijo hlače.

V aprilu 1981 so na Abu Greibu nastanili prvo žensko. Takrat so moški postali — ljudje.

Dokaz, da smo odlični šoferji je, da znamo parkirati v garažo brez vrat, in to z enim zaletom na sredino projektne biroja. Še največjo srečo je imel tovariš, ki se je tisti trenutek nahajal med omarami. Ker je avto stisnil omare skupaj, ga je vrglo na vrh omar, da je bil kot petelin na gnoju.

Za športno in kulturno rekreacijo je tudi za silo poskrbljeno. Moški se nekako sporazumevajo med seboj in najdejo skupni jezik, medtem ko je pri nežnem spolu to težje. Zato smo se odločili, da pričnemo z domačo obrtjo. Pričele smo delati gobeline, plesti nogavice in puloverje. Zelo razveseljivo je, da so nas začeli moški takoj posnemati. Lahko se pohvalimo, da je prvi par nogavic, ki jih je naredila moška roka, že pripravljen za zimo.

Imamo tudi redno avtobusno zvezo, tako da lahko gremo v mesto vsak dan. Razdelimo se v skupine: moški iščejo pivnice, ženske pa prodajalne. Na koncu se pa le zopet skupaj najdemo in

to v čakalnici — v avli pred Buildingom. Srečni se vračamo iz mesta domov, čeprav v tujini, nam veliko pomeni naselje, ker imamo samo v njem občutek varnosti.

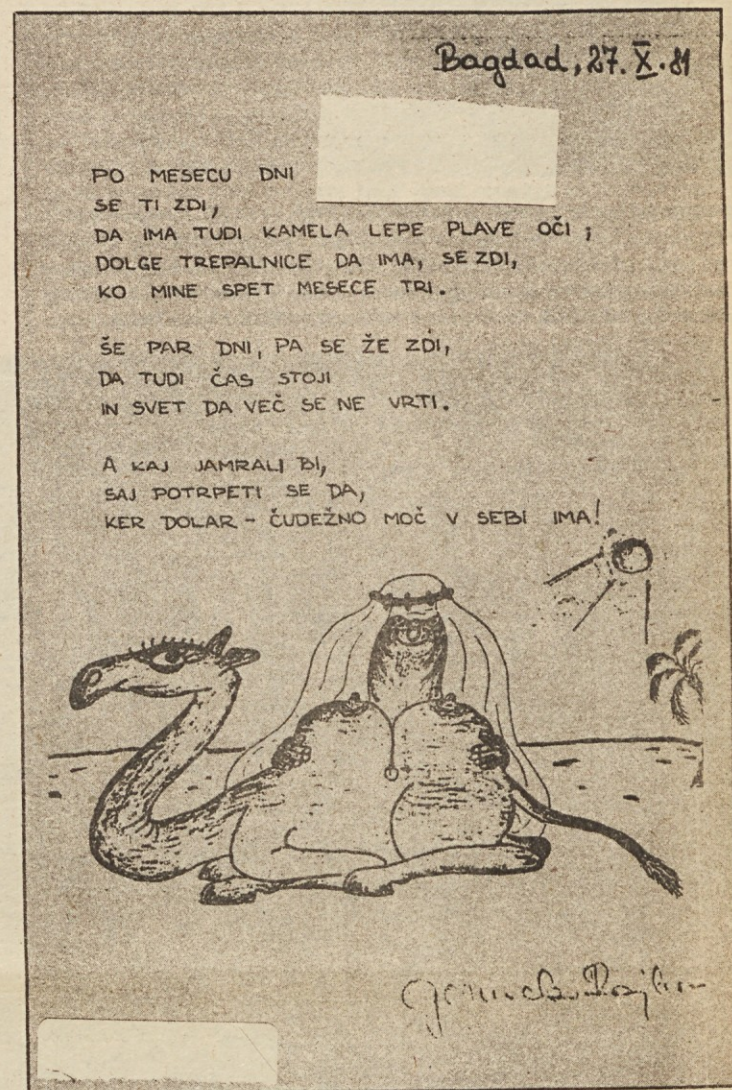
Vendar ugotavljam, da smo pravzaprav vsi skupaj delavni, z veseljem opravljamo svoje delo in smo lahko ponosni, da nas v tujini cenijo. Ponosni smo na svoje delo, da znamo marsikatero nevšečnost z združenimi

močmi rešiti. Dokaz zato je delo, ki smo ga že opravili in delo, ki nas še čaka, da bo opravljeno tako, kot znamo samo Jugoslavo.

Želim vsem, ki smo tukaj, kakor tudi vsem, ki bodo še prišli, da bi še naprej tako vestno opravljali svoje delo in da bi dosegli veliko uspehov v nadaljnjem delu.

VERONIKA GOLJAR

Sposojena pesem (iz Mercatorjevega glasila)

Stojan Smodej leta z zmajem

Tisoč petsto poletov — 150 ur v zraku

Imamo ljudi, ki živijo in delajo tisto, kar je nujno, drugi pa s tem niso zadovoljni, hrepenijo naprej, ali višje, ker vidijo okrog sebe toliko raznih možnosti za aktivnost, da se jim ne morejo upreti. Tako so med nami taki, ki se marsičesa lotijo in dosega tudi uspehe, je prav, da jih tudi spoznamo.

Eden tistih je Stojan Smodej iz tozda Trata, kjer je zaposlen kot elektro serviser programskih strojev, ki pa je pri svojih 30 letih dosegel že marsikaj. Najprej je začel s telovadbo še v času, ko je komaj znal kako črko zapisati. Z gibalnimi vajami je nadaljeval vso osnovnošolsko dobo tja do republiške vrste.

A mu to še ni bilo dovolj! Vabil ga je tudi namizni tenis, dokler ni pri 23 letih začel gledati proti nebu in biti nevoščljiv tistim, ki so se poskušali s pomočjo svojih mišic obdržati pod zmaji, ko so jih nosili nad griči, polji in vasmii. Toda priti do zmaja, ki te

bo ubogal pod nebom? Najlažje tako, da ga napraviš sam, čeprav se tega znanja takrat še ni dalo dobiti od koga, ki je že imel izkušnje. Le razum in roke so pomagali do uspeha pri standardnem zmaju, s katerim se je dvignil pod nebo na Blokah. Začetni uspeh je torej dosegel, toda Stojan je hotel naprej, število »zmajarjev« se je večalo, potreba po znanju tudi.

Začel je preučevati zgodovino, ozrl se je po svetu. Tako je odkril drznega Ota Lilenthala, ki je z nekakimi krili že dostikrat krožil nad domačimi kraji. Še bolj pa se je približal »zmaj« le-

talici v 60-tih letih Američan Rogala z namenom, da bi vesoljska plovila spuščali proti zemlji, kar pa ni bilo izvedljivo, ostala pa je zasnova za ljubitelje letalnega športa. Ta poletalna vnaša je hitro rastla, kmalu so imeli že tudi rezultate: 6000 metrov visoko, 300 km dolg let, pa tudi 16 urno »visenje« pod nebom in spust z K2 v Himalaji so prišteli v uspeh.

Taki podatki fante burijo in vlečejo. Tudi Stojan se jim ni mogel upreti in tako je odhajal na vrhove od Pohorja do Kanina, na desetine točk je vmes, kjer so si zmajarji pripravili svoje odskoke pod nebo. In če so za take podvige možni Stol, Krvavec, Šmarna gora, poleg drugih, zakaj bi se s tem ne preizkusili še drugje po državi na Braču, Jaho-

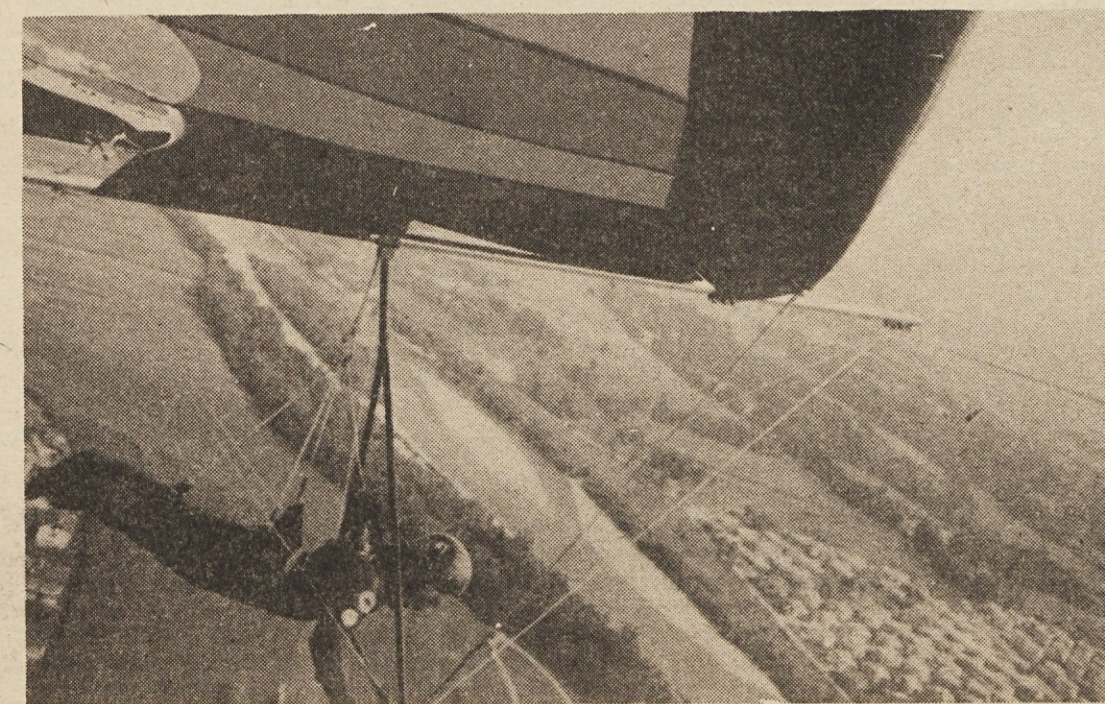
rini, Skopju in še drugod. Potem se ima človek za zrelega, da skoči še čez mejo, v Avstrijo, Nemčijo. Taka soudeležba ga je pripeljala tudi v vsa republiška in državna prvenstva, kjer je dobil pravico, da sodeluje na treh evropskih prvenstvih in tako ima seštevek kakih 1500 startov ter 150 ur letenja.

Toda tehnika letenja pri zmajih napreduje. Znanje za let se pridobiva na nizkih terenih, za let nad 400 m višine pa je treba imeti že izpit za pilota lahkih letalnih naprav. Za take in večje višine pa se zdaj zahtevajo že industrijsko izdelani zmaji, ki so grajeni tako trdno kot letala, da odgovarjajo svojem namenu po trdnosti 6—8 g (na hrbtni strani pol manj), (g, pomeni zemeljski pospešek), hitrost zmaja pa je od 20 do 80 km na uro.

Ti podatki so namenjeni vsem, ki občudujejo let zmajarjev: zmajar mora imeti visoke čevlje, zaščitno čelado in rokavice, v zadnjem času tudi specialno padalo, ki se odpre na vsaki višini tudi v sekundi. Da pa je zadovoljstvo letalca z zmajem in kljub vsej opremini popolno, mora kot predpogoj dobro poznati meteorologijo, to je poznati vetrove, njih smeri in moč, da je let varen. Tako ne smejo pod nebo, če ima veter hitrost 10 m na sek., tako tudi ne v sunkovito burjo, ne sme v oblake, more pa v ugodnih primerih startati proti vetru, dvigati pa se ne hitreje od 5 m na sek. Da lahko spremlja vse te elemente, pomagajo variometer, višinomer in brzinomer.

Stojan je pripravljen pomagati kandidatom za zmajarski šport, pa tudi sam ima še načrte, čeprav jih je težko urediti, zdaj so zmaji draga zadeva (tudi do 400 nemških mark) in se morajo uvažati.

FRAN VODNIK

Stojanov let vzhodno od Šmarne gore (samoposnetek z zmajevega krila)

Upokojenci iz obeh mariborskih tozdov IMP so se 18. decembra sešli na že skoraj tradicionalnem srečanju, ki je bilo v prostorih hotela Orel in se ga je od 23 vabljenih upokojujencev udeležilo 16, kajti drugi so iz različnih objektivnih razlogov ostali doma. V imenu sindikata jih je pozdravil predsednik sindikalne konference v PMI Milan Belej.

V Emondu so podelili priznanja za 30, 20 in 10 let dela v kolektivu v petek, 11. decembra. Vseh jubilarov je bilo v tej delovni organizaciji 88 — od tega 6, ki so že trideset let v IMP in 31 z 20 leti. Slika: S podelitve priznanj. Jubilarom so se za trud zahvalili predsednik sindikalne konference Anton Lah, namestnik predsednika delavskega sveta DO Branko Gorjup in glavni direktor delovne organizacije Borut Gržinič. (Foto: L. J.)

Jubilanti s 30-letno delovno dobo, z 20 in 10-letno iz obeh tozdov v Mariboru in iz tozda EKO Ptuj so imeli 11. decembra jubilantsko svečanost v hotelu Orel v Mariboru. Navzoče je v imenu sindikata DO pozdravil Adi Smeh ter direktor delovne organizacije PMI Maribor Vladimir Ulčar. Po govoru je jubilarom iz vsakega tozda podelil plakete direktor Ulčar in direktor tozda, iz katerega so bili jubilarji. Svečanemu delu je sledil zabavni del srečanja jubilarov, kjer je za veselo vzdušje poskrbel amaterska glasbena skupina Ludvika Kranjca. Na sliki: tridesetletniki iz tozda Montaža Maribor. (Foto: Leonard Joska)

Smučarski tek je vse bolj množičen

Vabilo na osmi Trnovski maraton

Želja, da bi šport postal dejavnost čim večjega števila ljudi vseh starosti in moči, počasi postaja resničnost. Najbolj množična rekreacija na Slovenskem, zimskem času je sigurno tek na smučeh. V letošnji sezoni se je pojavilo nekaj novih organizatorjev, katerih cilj je prav tako povečati množičnost rekreacije.

Med osrednje množične smučarske teke sodi 8. Trnovski maraton, ki bo v nedeljo, 7. februarja 1982 v Črnem vrhu nad Idrijo.

Ta velika športna in politična manifestacija smučarjev in številnih drugih obiskovalcev je organizirana v počastitev 40-letnice množičnega odhoda prebivalstva Notranjske in Primorske v partizane, ustanavljanje prvih osvobodilnih odborov in partizanskih enot na Idrijskem ter v počastitev 40-letnice I. zasedanja AVNOJ.

Častni pokrovitelj Trnovskega maratona bo tudi letos Stane Potočar-Lazar, narodni heroj in nekdanji komandant IX. korpusa narodne osvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije.

Med udeleženci prireditve bodo tudi letos tekači iz zamejstva, kar daje manifestaciji še posebno vrednost in potrjuje dobrih sosedskih odnosov.

Program 8. Trnovskega maratona je naslednji: Maraton na 42 km, mali maraton na 25 km, smučarski tek za pripadnike SLO na 10 km za pionirje, pripadnike JLA, TO in Milice.

Organizator je za letošnji maraton pripravil nekatere spremembe. Med njimi je posebna novost, da se bodo tekači še med tekom odločili, glede na počutje, ali bodo tekli na 42 km, ali se po pretečenih 25 km vključijo v cilj za mali maraton.

Vsa ta prizadevanja in skrb so namenjena vsem nam, da bi se tako oddaljili od vsakdanjega naporenega dela pri stroju, na gradbišču, iz pisarne in še od povsod drugod za krepitev telesne moči in športnega duha.

CIRIL HLADNIK

Smučarske tekme IMP

20. februarja v Kranjski gori!

Letošnje zimske športne igre sozda IMP, v jubilejnem letu, ko praznujemo 35-letnico, bodo v Kranjski gori. Srečanje in tekmovanje rekreacijskih smučarjev bo 20. februarja. Organizator in pokrovitelj zimskih športnih iger bo delovna organizacija Promont. Nosilec akcije pri izvedbi iger pa je koordinacijski odbor sindikata sozda.

Ogrevane prostore, kosilo in malico bo nudil hotel Larix. Predvideno je, da se bo tekmovanja udeležilo okoli 400 delavcev IMP, iz vsake delovne organizacije bi bilo torej 36 udeležencev.

Tekmovalne proge in merjenje časov z izračuni bo izvedel smučarski klub Snežinka športnega društva Slovan iz Ljubljane.

Celotna izvedba zimskih iger bo stala okoli 150 tisoč dinarjev.

V zvezi s IV. zimskimi igrami je dala članica pripravljalnega odbora nekaj izjav za Glasnik »Za izvedbo iger smo zbrali najcenejšo varianto. Delovne organizacije naj bi ne glede na število udeležencev, ki jih bodo imele na zimskih igrah poravnale obvezni del stroškov, kot je predlog v biltenu, ki ga bo potrdil koordinacijski odbor sindikata sozda. Člani pripravljalnega odbora upamo, da bo tekmovalo čimveč tekmovalnih ekip tako tudi iz tistih tozdov in delovnih skupnosti sozda, ki so se na lanskem tekmovanju šepavo odrezali. Kljub temu pa so problemi, kajti precej montažnih delavcev — dobrih smučarjev je na delu v Iraku. Člani pripravljalnega odbora želimo udeležencem športnih iger čimveč uspehov.«

M. P.

IMP — DO EMOND DELOVNA SKUPNOST

V skladu s 60. in 61. členom pravilnika o zadovoljevanju stanovanjskih potreb delavcev Delovne skupnosti DO EMOND, objavljamo

Natečaj

za uveljavljanje pravic na osnovi meril za dajanje posojil in oddajanje stanovanj v uporabo po pravilniku o zadovoljevanju stanovanjskih potreb delavcev Delovne skupnosti DO EMOND.

- Posojila iz vezanih sredstev pri Ljubljanski banki, ki se sprostitjo februarja 1982 in so namenjena za reševanje stanovanjskih potreb delavcev Delovne skupnosti v letu 1982.
 - Eno garsonjero, ki bo vseljiva predvidoma v juliju 1982.
 - Delavci Delovne skupnosti, ki želijo uveljavljati svojo pravico v tem natečaju, oddajo prijavo v splošno kadrovskem sektorju v roku 30 dni po objavi.
- Prijave morajo vsebovati:
- Premoženjsko stanje
 - Pogodbo o namenskem varčevanju
 - Za uveljavljanje pravice do posojila za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše še:
 - kupoprodajno pogodbo ali potrdilo o rezervaciji.
 - Za uveljavljanje pravice do posojila za gradnjo stanovanja ali stanovanjske hiše še:
 - gradbeno dovoljenje s tehnično dokumentacijo
 - zemljiško-knjižni izpisek.
 - Za uveljavljanje pravice do posojila za rekonstrukcijo ali revitalizacijo stanovanja ali stanovanjske hiše še:
 - gradbeno dovoljenje s tehnično dokumentacijo oziroma potrdilo pristojnega občinskega organa o prigrisatvi del z opisom del
 - zemljiško-knjižni izpisek
 - izjava lastnika stanovanja ali stanovanjske hiše oziroma upravitelja družbenega najemnega stanovanja, da dovoli nameravana dela, kadar delavec ni sam lastnik.
 - Za uveljavljanje pravice do posojila za nakup stare stanovanjske enote ali stare stanovanjske hiše še:
 - pogodba o nakupu overovljene na sodišču z določilom o namenski porabi kupnine za novo stanovanjsko enoto preko banke
 - dokazilo, da bo prodajalec porabil kupnino za nakup ali zidavo nove stanovanjske enote oziroma hiše.

Natečaj se zaključuje dne 15. 2. 1982.

Predsednik komisije za družbeni standard:
VIKTOR BOLČIČ

V spomin sodelavcu Jerneju Voljču

Resnica je kruta, ni te več med nami. Pred šestimi leti si negotovo stopil v našo delovno organizacijo KLIMAT kot strugar. Že takoj v začetku si si pridobil zaupanje v novi delovni sredini. Svoje delo si opravljal odgovorno in nikdar ti problem ni bil nerešljiv, še več svoje bogate strgarske izkušnje si nesebično prenašal na sodelavce, katerim si bil za zgled.

Ob proizvodnih neprilicah si bil vedno na razpolago za pomoč in dokazal, da si člen v verigi, ki le kot celota, sestavljena iz slehernega posameznika zre smelo v boljše prihodnost.

Za prihodnost si se boril tudi z lastnim telesom v težki bolezni, zato si zaprosil za fizično lažje delovne naloge, ki si jih tudi vestno opravljal in vendar si se vedno rad vračal na stružnico v upanju, da boš še veliko naredil.

Ti tvoji upi so se v hipu pretrgali. Ostala so tvoja dela, končana in nedokončana kot dokaz, da bi še vedno lahko ostal med nami — ostal boš v lepem spominu. Vsi se te bomo radi spominjali.

SODELAVCI
DO KLIMAT

ZAHVALE

Zahvaljujem se sodelavcem tozda OV za izraze sožalja in darovano cvetje ob smrti moje matere.

Marjan Jugovic

Ob težki izgubi matere se zahvaljujem vsem delavcem delovne skupnosti Promont za izrečena sožalja — sindikatu pa posebej za denarno pomoč.

Kristina Kozelj

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem OOS DS DO Promont in vsem sodelavcem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Minka Peršin

Ob smrti mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD TEN in sodelavkam ter sodelavcem za darovano cvetje in izraze sožalja. Še posebna zahvala pa velja vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Anica Čamernik

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem,

ki ste mi izrekli sožalje. Posebna zahvala pa sindikalni organizaciji TOZD TEN ter sodelavkam in sodelavcem za denarno pomoč.

Katica Ciglar

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi najinega dragega sina Janka Muhiča iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste nama v teh težkih dneh stali ob strani. Posebno zahvalo sva dolžna kolektivu IMP Ljubljana, DO Promont, Črnuče za materialno pomoč pri pogrebu, za organizacijo prevoza in pogreba pokojnika. Iskrena hvala pevcem za ganljive žalostinke in tovarišu za poslovljne besede. Hvala zastopnikom podjetja, ki so naju obiskali na domu in naju s tolažilnimi besedami bodrili in stali ob strani. Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, v urah slovesa počastili njegov spomin in darovali prelepo cvetje. Še enkrat iskrena hvala vsem za vse.

Zalujoča mama Rezi
in oče Nace

Ob težki izgubi moje žene Lojzke Tepina se zahvaljujem sodelavcem IMP za izraze sožalja in darovano cvetje. Iskrena hvala!

Peter Tepina

Ob boleči izgubi nenadomestljive in nepozabne mame se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem DO IZIP za darovano cvetje, tolažbo in spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala.

Milena Janežič

Ob boleči izgubi moje drage žene se iskreno zahvaljujem OOS TOZD TEN in vsem sodelavcem za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebna zahvala pa velja pevcem PD IMP in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Viktor Janša

Ob boleči izgubi mojih staršev, se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste mi v teh težkih trenutkih pomagali. Posebna zahvala pa vsem, ki ste moje ljube starše pospremili na njihovi zadnji poti. Prav tako lepa hvala za vse tolažeče besede, cvetje in poslovljne pesem ob grobu.

Bojan Koželj z družino

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem OOS DS DO Promont in vsem sodelavcem za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebna zahvala pa vsem bivšim sodelavkam DS IZIP.

Jožica Valjavec